

Napĺňanie opatrení vyplývajúcich z Národného akčného plánu Európskej záruky pre deti v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030 – aktualizácia

Informácia o napĺňaní opatrení vyplývajúcich z Národného akčného plánu Európskej záruky pre deti v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030 – aktualizácia obsahuje informácie o plnení opatrení v období **od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024.**

1. Účinný prístup k vzdelávaniu na všetkých úrovniach a k školským aktivitám

Identifikovaná výzva „Zvýšenie kapacít v zariadeniach starostlivosti o deti do 3 rokov a podpora programov pre deti raného veku“

Opatrenie: Výstavba, rekonštrukcia a obnova zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: EFRR

Indikátory:

- kapacita nových alebo modernizovaných zariadení starostlivosti o deti do 3 rokov

Cieľ P SK: ŠC RSO 4.1 Zvyšovanie účinnosti a inkluzívnosti trhov práce a prístupu ku kvalitnému zamestnaniu rozvíjaním sociálnej infraštruktúry a podporou sociálneho hospodárstva

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

O možnostiach zaradenia zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa do rezortu školstva rokoval rezort práce, sociálnych vecí a rodiny v priebehu roka 2024. Za účelom vytvorenia optimálnejších podmienok pre poskytovanie výchovy a vzdelávania detí v ranom veku sa plánuje transformácia zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa (jasle) na ďalšie školské výchovno-vzdelávacie zariadenie. Týmto sa zabezpečí, aby poskytovanie výchovy a vzdelávania bolo harmonizované zosúladené a všetkým deťom v ranom veku bolo poskytované jednotne.

Pokiaľ sa tento presun zariadení zrealizuje, zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa budú podporené výstavbou nových, resp. rekonštrukciou existujúcich zariadení. Nastavovanie výzvy sa bude realizovať v úzkej spolupráci s rezortom školstva. Termín presunu zariadení ako ďalšieho výchovno-vzdelávacieho zariadenia je plánovaný najneskôr do r. 2030.

Opatrenie: Zlepšiť kognitívne, emocionálne a prosociálne zručnosti detí z MRK vo veku od 0-3 prostredníctvom aktívnej účasti detí a rodičov na programoch ranej starostlivosti

Gestor: MPSVR SR, MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: ÚV (ÚSVRK), MZ SR, MVO, MV SR, Zdravé regióny, ZMOS

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR, POO

Indikátory:

- vypracovaná a implementovaná Národná stratégia rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022-2030 schválená vládou SR
- počet realizovaných aktivít zameraných na zvýšenie povedomia ohľadom programov ranej starostlivosti
- počet metodických materiálov vypracovaných v rámci realizovaných projektov zameraných na programy ranej starostlivosti
- počet zamestnancov vykonávajúcich intervencie a programy ranej starostlivosti
- počet podporených subjektov
- počet detí v programoch ranej starostlivosti
- počet podporených subjektov

Cieľ P_SK: ŠC (C) ESO 4.3. Podpora rodovo vyváženej účasti na trhu práce, rovnakých pracovných podmienok a lepšej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom vrátane prístupu k cenovo dostupnej starostlivosti o deti a odkázané osoby

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR pripravilo *Koncepciu reformy financovania sociálnych služieb*.¹ Účelom tejto Koncepcie je navrhnuť systémový a komplexný spôsob riešenia reformy financovania sociálnych služieb, ktorej predmetom je vytvorenie strategického a legislatívneho rámca pre funkčné prepojenie zdravotnej a sociálnej starostlivosti, zavedenie nového systému osobného rozpočtu, čím sa zefektívni a sprehľadní systém financovania dlhodobej starostlivosti. V rámci Koncepcie reformy financovania sociálnych služieb je zadefinovaná aj podpora rodičov, ktorí sa starajú o deti v ranom veku. Podporou rodičovských zručností sa zabezpečí, aby rodičia vychovávajúci deti v sociálne vylúčenom prostredí nadobudli zručnosti a kompetencie v poskytovanej starostlivosti o dieťa. Na základe vecného obsahu a východísk z Koncepcie reformy financovania sociálnych služieb sa bude novo koncipovať aj právna úprava sociálnych služieb krízovej intervencie a podpory detí v ranom detstve.

MZ SR spolupracuje na realizácii „Akčného plánu na roky 2023-2025 k Národnej stratégii rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022-2030“, ktorý bol schválený vládou SR uznesením č. 244/2023 dňa 24. mája 2023. Ako súčasť plnenia opatrení a úloh vychádzajúcich z Národnej stratégie rozvoja koordinovaných služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti 2022-2030 a Akčného plánu na roky 2023-2025 k predmetnej stratégii, bol vypracovaný materiál „Cesta dieťaťa v ranom veku“. Tento dokument poskytuje rámcové informácie o intervenciách v systéme podpory a pomoci, ktoré sú poskytované dieťaťu a jeho rodine. „Cesta dieťaťa v ranom veku“ má slúžiť aj ako podkladový materiál k iným metodickým materiálom v oblasti ranej starostlivosti o dieťa. „Cesta dieťaťa v ranom veku“ bola schválená ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny.

MZ SR ako sprostredkovateľský orgán pre Program Slovensko (P_SK) zverejnilo dňa 9. decembra 2024 dokument „Príručka pre odborných hodnotiteľov“ v rámci ŠC RSO 4.5

¹ [Komponent 13 Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť - MPSVR SR](#)

Zabezpečenie rovného prístupu k zdravotnej starostlivosti a zvýšenie odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti vrátane primárnej starostlivosti, a podpora prechodu z inštitucionálnej starostlivosti na rodinnú a komunitnú starostlivosť a ESO 4.11 Zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám vrátane služieb, ktoré podporujú prístup k bývaniu a individualizovanú starostlivosť vrátane zdravotnej starostlivosti; modernizácia systémov sociálnej ochrany, vrátane podpory prístupu k sociálnej ochrane, s osobitným zameraním na deti a znevýhodnené skupiny; zlepšovanie prístupnosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti.

MZ SR zverejnilo zámer národného projektu s názvom „Podpora dostupnosti nástrojov posúdenia závažnosti zdravotného stavu dieťaťa pre laickú verejnosť“, ktorý bol schválený na 13. zasadnutí Komisie pri Monitorovacom výbore pre P SK 2021-2027 pre Cieľ 4 (Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa vykonávajúca Európsky pilier sociálnych práv) prostredníctvom procedúry per rollam dňa 19. novembra 2024.

MZ SR vyhlásilo dňa 3. decembra 2024 výzvu pre národný projekt na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok. Cieľom výzvy je tvorba štandardných diagnostických a terapeutických postupov pre poskytovateľov ambulantnej zdravotnej starostlivosti v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo a pediatria, ako aj podpora primárnej a sekundárnej prevencie prostredníctvom postupov pre výkon prevencie v špecializačnom odbore rádiológia a urológia.

MŠVVaM SR v Q3 2023 vyhlásilo a vyhodnotilo výzvu pre mimovládne a iné organizácie s názvom „Podpora poskytovania ranej starostlivosti a ranej intervencie deťom vo veku 0 až 6 rokov z prostredia marginalizovaných rómskych komunit a z prostredia generáčnej chudoby“.

Doručených bolo spolu 32 žiadostí s celkovou výškou požadovaných prostriedkov 25 761 337,73 EUR, z ktorých hodnotiaca komisia podporila 10 žiadostí v celkovej výške 6 263 520 EUR. Následne dostali podporu pri prispôbení rozpočtu a aktivít žiadosti podľa skutočne poskytnutého finančného príspevku v záujme toho, aby sa projekty realizovali čo najefektívnejšie a plne v súlade s kvantitatívnymi i kvalitatívnymi ukazovateľmi definovanými výzvou a Plánom obnovy a odolnosti SR a s optimálnym zohľadnením potrieb žiadateľov. Počas roka 2024 prebieha realizácia projektov v teréne.

Dvanástim žiadostiam, ktoré síce splnili podmienky oprávnenosti, MŠVVaM SR nepridelilo finančné prostriedky z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. Tieto žiadosti boli zaradené do rezervného zoznamu.²

Opatrenie: Rozvoj personálnych kapacít v oblasti formalizovanej starostlivosti o deti vo veku do nástupu na povinné predprimárne vzdelávanie

² <https://www.minedu.sk/34965-sk/grantova-schema-na-podporu-ranej-starostlivosti-a-intervencie/>

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet osôb poskytujúcich sociálne služby

Cieľ P SK: ESO 4.3. Vytváranie flexibilných foriem starostlivosti o deti vo veku do nástupu na povinné predprimárne vzdelávanie

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Podpora personálnych kapacít zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa je dôležitou oblasťou. Za účelom stabilizácie zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa a podpory rozvoja nových zariadení s cieľom umožniť rodičom návrat na pracovný trh je nesporné, že táto oblasť musí byť podporená. Na základe bilaterálnych rokovaní s rezortom školstva bolo dohodnuté, že zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa budú presunuté do kompetencie rezortu školstva, najneskôr do roku 2030. Pokiaľ sa tento presun zrealizuje, budú zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa podporené prostredníctvom výzvy zameranej na podporu zamestnancov v týchto zariadeniach. Nastavovanie výzvy sa bude realizovať v úzkej spolupráci s rezortom školstva, aby sa zabezpečil plynulý prechod.

Opatrenie: Vytváranie flexibilných foriem starostlivosti o deti vo veku do nástupu na povinné predprimárne vzdelávanie

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet osôb poskytujúcich starostlivosť

Stav plnenia: opatrenie bude pri aktualizácii vypustené

Opatrenie: Zabezpečiť efektívny systém identifikovania a odosielania detí v núdzi, pri plnom rozvoji vývinového potenciálu, vrátane detí so ZP, resp. detí zo sociálne znevýhodneného prostredia, do systémov podpory a pomoci v oblasti rezortu školstva, zdravotníctva a práce, sociálnych vecí a rodiny

Gestor: MPSVR SR, MŠVVaM SR, MZ SR

Termín: 2021-2027

Indikátory:

- počet právnych úprav, metodík, štandardizovaných postupov zameraných na poskytovanie služieb včasnej intervencie a ranej starostlivosti, ktoré obsahujú rozmer spolupráce medzi aktérmi so súvisiacim sieťovaním odborníkov.

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

MPSVR SR vypracovalo v spolupráci s poskytovateľmi služby včasnej intervencie *Metodiku poskytovania služby včasnej intervencie*.³ Cieľom Metodiky poskytovania služby včasnej intervencie je nastavenie základného zjednocujúceho rámca, podľa ktorého poskytovatelia služby včasnej intervencie postupujú, dosahujú účel, plnia požiadavku špecializovaného odborného zamerania pri poskytovaní služby prostredníctvom špecializovaných metód a postupov, stimulačných programov a uplatňovania spoločných zásad pri poskytovaní tejto sociálnej služby. Metodika sa zameriava aj na medzirezortnú spoluprácu, ako aj potrebu sieťovania služieb a intervencií v prospech dieťaťa. Prostredníctvom tohto dokumentu sa nastavuje aj minimálna kvalitatívna úroveň poskytovania sociálnej služby, pričom cieľom a dôvodom jej vzniku je, aby služba včasnej intervencie bola poskytovaná aspoň v tejto kvalite naprieč celým územím Slovenskej republiky.

MZ SR podporilo projekt UNICEF a MPSVR SR „*Inklúzia detí so zdravotným znevýhodnením v kontexte deinštitucionalizácie v systéme náhradnej starostlivosti na Slovensku*“ viacerými legislatívnymi opatreniami.

MZ SR predložilo návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, ktorého zámerom je skvalitnenie zdravotnej starostlivosti poskytovanej v rozsahu ošetrovateľskej praxe dieťaťu s potrebou ošetrovateľskej starostlivosti, najmä dieťaťu so zdravotným postihnutím a dieťaťu zo sociálne slabého prostredia, po prepustení z ústavného zdravotníckeho zariadenia do domáceho prostredia alebo iného prirodzeného prostredia. Cieľom návrhu zákona je na základe verejného zdravotného poistenia poskytovať dieťaťu v domácom prostredí ošetrovateľské výkony agentúrou domácej ošetrovateľskej starostlivosti. Na základe verejného zdravotného poistenia sa plne uhrádza aj zdravotná starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou, ktorá poskytuje špecializovanú ošetrovateľskú starostlivosť v špecializačnom odbore ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii alebo v špecializačnom odbore intenzívna ošetrovateľská starostlivosť v neonatológii alebo v špecializačnom odbore intenzívna ošetrovateľská starostlivosť v pediatrii alebo sestrou s pokročilou praxou podľa osobitného predpisu na neonatologickom pracovisku ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo pediatrickom oddelení ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo v špecializačnom odbore ošetrovateľská starostlivosť v komunite, v domácom prostredí alebo v inom prirodzenom prostredí v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou v rozsahu najviac štyri návštevy dieťaťa s potrebou poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti počas šiestich týždňov po prepustení z ústavnej zdravotnej starostlivosti. Ďalej je zámerom návrhu zákona odbremeniť pracoviská ústavných zdravotníckych zariadení od dodatočných konzultácií poskytovaných zákonným zástupcom po prepustení dieťaťa do domáceho prostredia alebo iného prirodzeného prostredia dieťaťa, odľahčiť ambulancie zmluvných pediatrov, ktorí poskytujú všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť pre deti a dorast, od takých ošetrovateľských výkonov, ktoré môže poskytovať agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti, a v neposlednom rade

³ [Metodika poskytovania služby včasnej intervencie](#)

poskytnúť zákonnému zástupcovi pomoc so zabezpečením zdravotnej starostlivosti o dieťa, vrátane edukácie a podpory dojčenia. Návrh zákona je t. č. v legislatívnom procese.

MZ SR pripravuje novelu zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Pri prepúšťaní dieťaťa z nemocnice, ktoré má byť umiestnené v zariadení na výkon rozhodnutia súdu, budú poučení zamestnanci zariadení, už v čase, kedy súd ešte nerozhodol, napr. vo veci neodkladného opatrenia (§ 9 nový ods. 14). „Primárnym cieľom návrhu je utvorenie podmienok pre poskytovanie starostlivosti aj dieťaťu s vážnym zdravotným znevýhodnením v profesionálnej náhradnej rodine centra pre deti a rodiny hneď po jeho prepustení z nemocnice bez potreby jeho dočasného umiestnenia v špecializovanej samostatne usporiadanej skupine centra pre deti a rodiny.“ (Dôvodová správa k návrhu zákona).

MZ SR ďalej pripravuje novelu vyhlášky MZ SR č. 92/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú indikačné kritériá na poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti v zariadení sociálnych služieb a v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (t. j. v centrách pre deti a rodiny, ďalej len „CDR“), a ktorou sa ustanovuje vzor návrhu zodpovednej osoby na indikáciu poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti osobe umiestnenej v zariadení sociálnych služieb a v CDR. Úprava vyhlášky zahŕňa najmä doplnenie kritérií pre návrh zodpovednej osoby na indikáciu poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti s prihliadnutím na špecifiká v detskom veku, správne indikované poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti, doplnenie nových posudzovacích nástrojov, určených pre deti, ktoré reflektujú na ich potreby a spresnenie indikačných kritérií na poskytovanie dlhodobej a následnej ošetrovateľskej starostlivosti pre deti umiestnené v zariadení sociálnych služieb a v CDR.

Parametre postupu umiestňovania:

MPSVR SR pripravilo návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 376/2022 Z. z. o profesionálnych náhradných rodičoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (návrh zákona bol schválený vládou Slovenskej republiky uznesením č. 9/2025 zo dňa 15. 01. 2025), ktorým sa o. i. spresňujú podmienky umiestňovania detí v CDR.

V septembri 2023 boli schválené nové *Štandardy odborných činností v systéme poradenstva a prevencie*, čo je výraznou zmenou pre skvalitnenie diagnostických postupov pre stanovenie výchovno-vzdelávacích potrieb detí a žiakov. Výrazne prispievajú aj k zlepšeniu práce so žiakmi z marginalizovaných a sociálne znevýhodnených komunít v systéme poradenstva a prevencie a novým postupom pri diagnostikovaní týchto žiakov (napríklad aj špecifikum materinského jazyka ako diagnostického nástroja). Štandardy boli výstupom z národného projektu *Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce*, ktorý medzi rokmi 2019 a 2023 realizoval Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Vďaka ich dodržiavaniu je aj počas celého roka 2024 zaručené poskytovanie rovnakej odbornej starostlivosti na celom Slovensku pre všetky deti a žiakov bez rozdielu.

Opatrenie: Vznik detských skupín najmä pre ukrajinské deti vo veku do nástupu na povinné predprimárne vzdelávanie

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2023

Zdroj financovania: OP ĽZ

Indikátory:

- počet detských skupín

Stav plnenia: splnené, financovanie prostredníctvom projektu ukončené v 11/2023

Text hlásenia:

Za účelom podpory rodičov, aby sa mohli zaradiť do pracovného procesu v prípade nedostatočných kapacít materských škôl alebo zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa, bola vytvorená možnosť formy starostlivosti v detskej skupine. Legislatívne sa umožnilo poskytovanie takejto formy starostlivosti v domácom prostredí v malom kolektíve najviac 4 deťom. Momentálne je v registri sociálnych služieb registrovaných 9 detských skupín.

Identifikovaná výzva „Podpora inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní“

Opatrenie: Pôsobenie podporných tímov v školách a školských zariadeniach o zdravotníckych pracovníkov

Gestor: MŠVVaM SR

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+/POO

Indikátory:

- počet zdravotníckych pracovníkov v školách a školských zariadeniach

Stav plnenia: úloha bude pri aktualizácii vypustená

Opatrenie: Rozvoj komplexných zručností a gramotností detí, žiakov a mládeže

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- príslušné štátne vzdelávacie programy

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

MŠVVaM SR schválilo v roku 2023 nový *Štátny vzdelávací program (ŠVP)*. Ten je súčasťou kurikulárnej reformy Plánu obnovy a odolnosti SR, ktorá sa zameriava na naplnenie potrieb vzdelávania pre 21. storočie. Od septembra 2023 prvých 40 základných škôl vzdeláva svojich prvákov a prváčky podľa nového kurikula. Všetky základné školy začnú povinne učiť podľa nového ŠVP od školského roku 2026/2027.

Kľúčovou ambíciou pri tvorbe nového vzdelávacieho programu pre základné vzdelávanie bola ambícia poskytovať ucelené a komplexné základy všeobecného vzdelania, ktoré dáva všetkým žiakom predpoklady na porozumenie životu, osvojenie nástrojov učenia sa a základnej orientácie vo svete. Poskytuje základy kultúrnej gramotnosti a podporuje motiváciu k ďalšiemu vzdelávaniu a celoživotnému učeniu sa.

Kľúčové prierezové gramotnosti:

- Environmentálna gramotnosť
- Finančná gramotnosť
- Digitálna gramotnosť
- Občianska gramotnosť
- Emocionálna a sociálna gramotnosť
- Čitateľská a vizuálna gramotnosť

Prístup orientovaný na podporu a rozvoj komplexných zručností a gramotností žiactva bol východiskový a formatívny i pre vzdelávaciu oblasť Človek a spoločnosť. Tá pripravuje žiakov k tomu, aby sa prejavovali ako samostatné, slobodné a zodpovedné osobnosti, uplatňovali svoje práva a naplňali svoje povinnosti. Umožňuje porozumieť geografickým, historickým, kultúrnym, náboženským, hospodárskym a politickým špecifikám v rôznych častiach sveta, čo vedie k rešpektu a ohľaduplnosti voči iným ľuďom, kultúram a duchovným hodnotám, ako aj voči sebe. U žiakov rozvíja pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti, krajine a k potrebe udržateľnosti života na Zemi. Okrem vedomostí rozvíja u žiakov aj spôsobilosti získavať, vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe. Žiaci z nich vyvodzujú logicky správne závery a dokážu ich argumentačne podložiť a odprezentovať.

Inovovaný štátny vzdelávací program pre gymnáziá vo svojich cieľoch a vzdelávacích štandardoch taktiež kladie dôraz na podporu a rozvoj komplexných zručností a prierezových gramotností študentstva (kritické myslenie, finančná gramotnosť, mediálna gramotnosť).

Iné podporné aktivity:

1. NIVAM (v pozícii pozorovateľa) podporil v roku 2023 akciu Týždeň mediálnej a informačnej gramotnosti: panelová diskusia a workshopy,⁴
2. Workshopy: kritické myslenie a mediálna gramotnosť; **Informačná služba Organizácie Spojených národov vo Viedni, Národný inštitút vzdelávania a mládeže** a mimovládna organizácia **Slovenská debatná asociácia** zorganizovali interaktívne on-line workshopy, a to samostatne pre učiteľov a učiteľky základných škôl a zvlášť pre učiteľov a učiteľky stredných škôl,⁵
3. Vzdelávací program Rozvoj mediálnej výchovy a mediálna gramotnosť detí a žiakov, Národný projekt Profesijný rozvoj učiteľov (TEACHERS),⁶
4. Usmernenia k riešeniu dezinformácií a podpore digitálnej gramotnosti vo vzdelávacom procese a odbornej príprave učiteľom a pedagógom.^{7,8}

Opatrenie: Zabezpečiť systémovú a metodickú podporu s cieľom zavádzania inkluzívneho vzdelávania detí a žiakov z MRK

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: nemá vplyv na rozpočet

⁴ <https://nivam.sk/tyzden-medialnej-a-informacnej-gramotnosti-panelova-diskusia-a-workshopy>

⁵ <https://nivam.sk/workshop/>

⁶ <https://mpc-edu.sk/sk/edu/program/986>

⁷ <https://bit.ly/3webXb7>, <https://bit.ly/3Qyeru6>

⁸ <https://nivam.sk/usmernenia-pre-ucitelov-a-pedagogov-tykajuce-sa-boja-proti-dezinformaciam-a-podpory-digitalnej-gramotnosti-prostrednictvom-vzdelavania-a-odbornej-pripravy/>

Indikátory:

- vytvorená a implementovaná Stratégia inkluzívneho vzdelávania
- vytvorený a implementovaný nový štátny vzdelávací program pre ZŠ
- počet škôl pilotne zavádzajúcich využívanie základných a rozšírených výchovno-vzdelávacích štandardov

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Vytvorená a implementovaná Stratégia inkluzívneho vzdelávania: splnené

Inkluzívne vzdelávanie na Slovensku do roku 2021 nebolo ustanovené v školskom zákone na jeho efektívnu realizáciu v praxi. Novela školského zákona (schválená 20.10.2021 s účinnosťou od 1.1.2022) označuje inkluzívne vzdelávanie za jeden zo základných princípov výchovy a vzdelávania a vytvára elementárne možnosti na zavedenie inkluzívneho vzdelávania vo všetkých typoch škôl. Inkluzívna edukácia bola doteraz implementovaná do edukačnej praxe formou národných projektov, ktoré poskytovali školám personálnu pomoc vo forme inkluzívnych tímov, metodickéj pomoci a materiálnej podpory.

Z evalvačných správ národných projektov Vzdelávanie pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít (MRK1), Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy (MRK2), Projekt inkluzívnej edukácie (PRINED), Škola otvorená všetkým (ŠOV), Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I (NP PRIM I) vyplýva, že inkluzívne tímy, realizácia celodenného výchovného systému (CVS) a spolupráca školy s rodinou priniesli efektívne edukačné výsledky.

Vytvorený a implementovaný nový štátny vzdelávací program pre ZŠ: priebežne sa plní

Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR schválil v roku 2023 nový Štátny vzdelávací program (ŠVP). Ten je súčasťou kurikulárnej reformy Plánu obnovy a odolnosti SR, ktorá sa zameriava na naplnenie potrieb vzdelávania pre 21. storočie. Od septembra 2023 prvých 40 základných škôl vzdeláva svojich prvákov a prváčky podľa nového kurikula. Všetky základné školy začnú povinne učiť podľa nového ŠVP od školského roku 2026/2027.

Počet škôl pilotne zavádzajúcich využívanie základných a rozšírených výchovno-vzdelávacích štandardov: priebežne sa plní

Do pilotného overovania sa prihlásilo 109 základných škôl, z nich expertný tím vybral pilotnú skupinu 40 škôl. Pre vysoký záujem sa rezort rozhodol v prvom roku zavádzania zapojiť vyšší počet základných škôl, ako sa pôvodne plánovalo.

Podporné podujatia:

1. Vzdelávacie programy a podujatia k téme inklúzia⁹
2. Podcast Abeceda školskej pohody: Aká je to inkluzívna škola?¹⁰

⁹ https://nivam.sk/wp-content/uploads/2023/04/ProgramyVzdelavania22_23.pdf, <https://nivam.sk/vzdelavacie-programy-a-podujatia-k-teme-inkluzia/>

¹⁰ <https://nivam.sk/podcast-abeceda-skolskej-pohody-aka-to-je-inkluzivna-skola/>

3.Plán obnovy a odolnosti¹¹

4.Katalóg odborných činností a programov vzdelávania – šk. rok 2023/2024¹²

5.Vzdelávací program Zavádzanie inkluzívnych princípov do vzdelávacieho procesu detí predškolského veku.¹³

Opatrenie: Implementovať programy inkluzívneho vzdelávania detí a žiakov z MRK na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému

Gestor: MŠVVaM SR

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Indikátory:

- počet inkluzívnych koordinačných skupín v regiónoch s vyššou koncentráciou MRK (východisková hodnota k roku 2021: 150)
- počet programov inkluzívneho vzdelávania v MŠ a ZŠ (východisková hodnota k roku 2021: 3)
- počet psychologov, PZ, ŠPZ, a ich financovanie/počet ZŠ, MŠ, SŠ (východisková hodnota k roku 2021: 466)

Cieľ P SK: ESO 4.6 Podpora rovného prístupu, a to najmä znevýhodnených skupín, ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave a podpora ich úspešného ukončenia, počnúc vzdelávaním a starostlivosťou v ranom detstve cez všeobecné a odborné vzdelávanie a prípravu až po terciárnu úroveň a vzdelávanie a učenie dospelých vrátane uľahčovania vzdelávacej mobility pre všetkých a prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím.

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

MŠVVaM SR v roku 2023 vyhlásilo výzvu pre národný projekt s názvom „Podpora pomáhajúcich profesií 3“ (NP POP3). NP POP3 prostredníctvom pôsobenia vybraných pomáhajúcich profesií vo vzdelávaní podporuje zabezpečenie rovnosti príležitostí vo vzdelávaní, a to najmä zraniteľných skupín vo vzdelávaní, ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu vrátane investície do prevencie. NP stabilizuje pozície, ktoré boli doteraz financované z viacerých projektov a zdrojov financovania.

Podporené pozície v projekte (počet osôb k 30.11.2024):

- pedagogický asistent – 368 osôb;
- školský podporný tím, ktorý zahŕňa nasledovné pozície:
 - ✓ školský psychológ – 428 osôb;
 - ✓ školský špeciálny pedagóg – 707 osôb;
 - ✓ sociálny pedagóg – 345 osôb;
 - ✓ liečebný pedagóg – 2 osoby;
 - ✓ školský logopéd – 6 osôb;
 - ✓ sociálny pracovník – 7 osôb;

¹¹ <https://nivam.sk/plan-obnovy-a-odolnosti/>

¹² <https://nivam.sk/5505-2/>

¹³ <https://mpc-edu.sk/sk/edu/program/1002?tab=1>

- pomocný vychovávateľ – 242 osôb;
- rodičovský asistent – 86 osôb.

Celkom: 2191 podporených pozícií (počet osôb).

V rámci projektu je podporených celkom 2496 škôl (z toho 717 materských škôl, 1489 základných škôl a 290 stredných škôl).

Opatrenie: Umožniť vzdelávanie v materinskom jazyku pre deti a žiakov z RK na všetkých stupňoch vzdelávania

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM, VÚDPaP

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: n/a

Indikátory:

- vytvorený diagnostický nástroj na mapovanie úrovne ovládania vyučovacieho jazyka pre deti z RK a pre deti s iným materinským jazykom ako je vyučovací jazyk
- počet podporných opatrení zameraných na vyučovací jazyk

Stav plnenia: splnené

Text hlásenia:

Do zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon) boli zavedené podporné opatrenia. Podľa § 145a ods. 2 písm. e) zabezpečenie poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy. Taktiež boli zavedené sprievodné materiály „Možnosti pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka (slovenského) školy – slovenský jazyk ako druhý jazyk“¹⁴ a „Vstupný test na určenie úrovne ovládania slovenského jazyka“.

Odborné a diagnostické postupy orientované na deti a mládež rómskej národnosti - aktuálne spracované (prostredníctvom PRO VÚDPaP):

1. Školská spôsobilosť dieťaťa z marginalizovanej rómskej komunity
2. Dieťa s odlišným materinským jazykom v poradenskom a edukačnom procese – dieťa s rómskym materinským jazykom
3. Špeciálnopedagogická podpora čitateľských zručností dieťaťa zo sociálne znevýhodneného prostredia
4. Oneskorenie psychomotorického vývinu u dieťaťa z MRK v prostredí materskej školy
5. Nový skriningový test porozumenia reči/jazykových kompetencií na zachytenie problémov v jazykových kompetenciách detí z inojazyčného prostredia (aj rómsky jazyk, maďarský jazyk, ukrajinský jazyk, ...) (jún 2023).

Vzdelávacie aktivity v oblasti inovovanej psychodiagnostiky a implementácie systému podporných opatrení:

¹⁴ <https://podporneopatrenia.minedu.sk/data/att/473/27387.5eb13c.pdf>

1. Realizácia prezenčného vzdelávania „Špecifiká rómskeho jazyka v kontexte diagnostiky detí z marginalizovaných rómskych komunít“. Realizácia prebieha: 2022-2023 (prostredníctvom PRO VÚDPaP).
2. Vzdelávanie PZ, OZ prostredníctvom informačnej kampane implementácie systému podporných opatrení zameraných na desegregáciu z POO SR. Realizácia: júl – december 2023 (prostredníctvom MŠVVaM SR, PRO NIVaM, PRO VÚDPaP).

Systém právne nárokovateľných podporných opatrení v súvislosti s novelou zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) z 9. mája 2023 (zákon č. 182/2023 Z. z), s účinnosťou a postupným etablovaním podporných opatrení od 1.9.2023 – 1.9.2026. Ich nárokovateľnosť je podmienená ich postupným finančným a personálnym krytím a preklápaním do ŠR. Financovanie sa pripravuje – Metodika financovania podporných opatrení/Smernica. Na predchádzanie segregácie (a aj stigmatizácie) sú určené najmä tieto podporné opatrenia v § 145a:

1. činnosť na podporu dosahovania školskej spôsobilosti;
2. zabezpečenie poskytovania kurzu vyučovacieho jazyka školy alebo inej podpory pri osvojovaní si vyučovacieho jazyka školy; Toto podporné opatrenie sa môže využiť napr. pre inklúziu rómskych žiakov, ktorí majú problém začleniť sa do vzdelávacieho prúdu kvôli tomu, že neovládajú slovenský jazyk, resp. vyučovací jazyk školy. Má pozitívny vplyv aj na začleňovanie iných žiakov, ktorí potrebujú podporu pri zdokonaľovaní vyučovacieho jazyka školy.
3. zabezpečenie doučovania;
4. skvalitnenie podmienok výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (vrátane marginalizovaných komunít - MRK);
5. činnosť na podporu sociálneho zaradenia; tu sa pracuje aj s rovesníkmi MRK žiakov, celou triedou, rodičmi spolužiakov samotných žiakov, verejnosťou;
6. činnosť na podporu predchádzania ukončenia školskej dochádzky v nižšom ako poslednom ročníku základnej školy alebo strednej školy; PZ a OZ budú žiakov s MRK individuálne učiť také stratégie učenia, ktorými ich budú motivovať, osobný mentoring;
7. zabezpečenie pôsobenia pedagogického asistenta v triede,
8. zabezpečenie sebaobslužných úkonov;
9. zabezpečenie úpravy priestorov školy určených na podporu vnímania a nadobúdanie zručností;
10. odstraňovanie fyzických bariér v priestoroch školy alebo školského zariadenia a organizačných bariér pri výchove a vzdelávaní; odstraňovanie dvojítých vchodov, zmennosti, kde boli segregované deti;
11. poskytovanie výchovy a vzdelávania na základe úpravy cieľov, foriem, metód, obsahu výchovy a vzdelávania a hodnotenia výsledkov dosiahnutých deťmi alebo žiakmi vo výchove a vzdelávaní; ak má dieťa aj nižšiu školskú úspešnosť.

Identifikovaná výzva „Zníženie resp. eliminácia segregácie vo vzdelávaní“

Opatrenie: Predchádzať priestorovej a sociálnej segregácii metodickým usmerňovaním a aplikáciou desegregačných nástrojov

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: MS SR, ZMOS

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ

Indikátory:

- novelizácia školského zákona č. 245/2008 Z. z. alebo zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) a jeho doplnenia o definíciu segregácie vo vzdelávacom procese
- metodické usmernenie aplikácie desegregačných nástrojov v ZŠ a MŠ

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V máji 2023 bola ustanovená definícia segregácie zákonom č. 182/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon). V rámci plnenia mília Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (ďalej „POO SR“), Komponent 6, Reforma 5: Podpora desegregácie škôl, MŠVVaM SR vypracoval „Metodickú príručku desegregácie vo výchove a vzdelávaní“.

Z dôvodu, aby nedochádzalo k nesprávnej interpretácii formulácie „bez dôvodu, ktorý vyplýva z tohto zákona“, ktorá stanovuje prípustné zákonné dôvody oddeleného vzdelávania, pristúpilo MŠVVaM SR v auguste 2024 k predloženiu úpravy definície segregácie vo výchove a vzdelávaní a dodržiavania zákazu segregácie v rámci novelizácie balíka školských zákonov. Upravená formulácia je v súlade s Dohovorom UNESCO, právnymi predpismi EÚ a medzinárodnými ľudskoprávnymi dohovormi. Upravená formulácia zároveň vylučuje možnú nesprávnu interpretáciu, ktorá by pripúšťala možnosť akéhokoľvek priestorového alebo sociálneho vylučovania. Vylučovanie na základe akéhokoľvek chráneného dôvodu uvedeného v antidiskriminačnom zákone je neprípustné a zakázané.

Pokiaľ ide o oddelené vzdelávanie, definícia ho pripúšťa v dvoch konkrétnych prípadoch:

- na základe vyučovacieho jazyka, v súlade s právom príslušníkov národnostných menšín na vzdelávanie vo svojom materinskom jazyku
- v prípade osôb so zdravotným znevýhodnením ako jednu z troch foriem definovaných zákonom (školy pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním, triedy v bežných školách a plná individuálna integrácia v bežných triedach).

Obe zákonné možnosti sú v súlade s príslušnými medzinárodnými dohovormi, konkrétne UNESCO Dohovorom o zabránení diskriminácie vo vzdelávaní, Rámcovým dohovorom Rady Európy na ochranu národnostných menšín a Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Táto upravená definícia bola Národnou radou SR schválená 30. októbra 2024 zákonom č. 290/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a

dopĺňajú niektoré zákony¹⁵ – aktualizované/revidované znenie definície segregácie a dodržiavania zákazu segregácie.

Znenie § 2 písm. ai) (pôvodne písm. ah)): „segregáciou vo výchove a vzdelávaní konanie alebo opomenutie konania, ktoré je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu¹⁶ a v dôsledku ktorého dochádza alebo by mohlo dôjsť k priestorovému, organizačnému alebo sociálnemu vylúčeniu skupiny detí a žiakov alebo účastníkov výchovy a vzdelávania alebo k ich oddelenému vzdelávaniu okrem vzdelávania poskytovaného v súlade s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná¹⁷ pri uplatňovaní práv národnostných menšín na výchovu a vzdelanie v jazyku príslušnej národnostnej menšiny a pri vytváraní podmienok na vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením alebo nadaním a žiakov so zdravotným znevýhodnením alebo s nadaním so zohľadnením ich vôle a záujmov a vôle a záujmov ich zákonných zástupcov, ak je účasť na takom vzdelávaní voliteľná a zodpovedá úprave podmienok výchovy a vzdelávania podľa tohto zákona, osobitne pre výchovu a vzdelávanie na rovnakom stupni vzdelania.“

Bola realizovaná aj úprava znenia ustanovenia o dodržiavaní zákazu segregácie, a to z dôvodu, aby opatrenia na predchádzanie a elimináciu segregácie znamenali aj aktívne kroky na ich realizáciu – doplnenie slova „uskutočňovanie“:

Znenie § 2 písm. aj) (pôvodne písm. ai)): „dodržiavaním zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní prijímanie a uskutočňovanie opatrení na jej predchádzanie a jej elimináciu.“

V roku 2024 došlo k úprave *Metodickej príručky desegregácie vo výchove a vzdelávaní* z dôvodu schválenia upravenej definície segregácie vo výchove a vzdelávaní. Táto aktualizovaná Metodická príručka nadobudne platnosť 1.1.2025 spolu s upravenou definíciou segregácie.

V rámci aktivít, ktoré synergicky prispievajú k podpore desegregácie škôl vydalo MŠVVaM SR v novembri 2024 *Štandardy dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní*¹⁸, ktoré sú ďalším krokom k dodržiavaniu zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní podľa školského zákona¹⁹. Štandardy definujú základné etické, ľudskoprávne, organizačné a manažérske princípy a pravidlá správania a konania škôl a všetkých aktérov výchovno-vzdelávacieho procesu súvisiace s identifikáciou, prevenciou a odstraňovaním segregácie v školskom prostredí.²⁰ Ich uplatňovanie prispieva k dodržiavaniu princípov demokracie v školách a školských zariadeniach. Štandardy sú rozpracovaním a realizáciou praktickej časti

¹⁵ <https://www.slov-lex.sk/ezbierky/pravne-predpisy/SK/ZZ/2024/290/20250101.html>

¹⁶ Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

¹⁷ Dohovor proti diskriminácii vo vzdelávaní (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky č. 276/2024 Z. z.). Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 317/2010 Z. z.).“

¹⁸ Zverejnené na [webovom sídle ministerstva školstva v časti Štandardy dodržiavania zákazu segregácie](#)

¹⁹ § 2 písm. ai) školského zákona – definícia dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní. Do 31.12.2024 je v platnosti definícia podľa § 2 písm. ah) Zákona č. 245/2008 Z. z.

²⁰ Pri ich uplatňovaní vo vzťahu k jednotlivým chráneným dôvodom je smerodajné usmernenie z Manuálu a monitoring uplatňovania štandardov dodržiavania zákazu segregácie ktoré poskytujú praktické informácie a postupy k uplatňovaniu štandardov v zmysle školského zákona.

*Metodickej príručky desegregácie vo výchove a vzdelávaní*²¹, ktorá obsahuje odporúčania a postupy pre jednotlivých aktérov vzdelávania, ktoré pomáhajú predchádzať segregácii a odstraňovať ju.

Vypracovanie a uplatňovanie Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní posilňuje záväzok dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní, ktorý stanovuje § 2 písm. ai) a aj) školského zákona (zákona č. 245/2008 Z. z.).²² Vyplýva tiež z cieľov Plánu obnovy a odolnosti SR, ktorého prijatím v roku 2021 sa Slovenská republika zaviazala, že do konca roka 2025 bude „100 % škôl uplatňovať desegregačné štandardy“.²³ Podmienka uplatňovania Štandardov vo všetkých školách automaticky neznamená predpoklad, že k segregácii vo všetkých školách na Slovensku dochádza.

Právna záväznosť Štandardov dodržiavania zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní vyplýva z § 145 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. (školský zákon): *“Práva ustanovené týmto (pozn. školským) zákonom sa zaručujú rovnako každému uchádzačovi, dieťaťu, žiakovi a poslucháčovi v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania vo vzdelaní ustanovenou osobitným predpisom.*²⁴ *Škola alebo školské zariadenie pri dodržiavaní zákazu segregácie vo výchove a vzdelávaní postupuje podľa štandardov, ktoré vydáva a na svojom webovom sídle zverejňuje ministerstvo školstva. Tieto štandardy sú záväzné pre vypracovanie školského poriadku.*“

Opatrenie: Systematicky zmierňovať a eliminovať prejavy segregácie v edukačnom procese na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: ZMOS

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ

Indikátory:

- metodika monitorovania segregácie v slovenskom školstve
- prípadová štúdia príkladov dobrej praxe desegregácie
- počet pilotných programov desegregácie v regionálnom členení
- počet účastníkov, projektov

Cieľ P SK: ESO 4.6 Podpora rovného prístupu, a to najmä znevýhodnených skupín ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave a podpora ich úspešného ukončenia, počnúc vzdelávaním a starostlivosťou v ranom detstve cez všeobecné a odborné vzdelávanie a prípravu až po terciárnu úroveň a vzdelávanie a učenie dospelých vrátane uľahčovania vzdelávacej mobility pre všetkých a prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím.

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

²¹ [Metodická príručka desegregácie vo výchove a vzdelávaní](#) (MŠVVaM SR, 2023)

²² Do 31.12.2024 je v platnosti definícia podľa § 2 písm. ah) a ai) zákona 245/2008 Z. z.

²³ [Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, Komponent 6, Reforma 5](#) (Úrad vlády SR, 2021)

²⁴ [Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou](#)

Dňa 24.4.2024 bol na zasadnutí Komisie pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre Cieľ 4 (Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa vykonávajúca Európsky pilier sociálnych práv) politiky súdržnosti EÚ schválený zámer národného projektu *Príležitosť pre všetkých* od 1. júla 2024 nastavená realizácia tohto národného projektu.

Oprávnené výdavky: 6 902 780,64 €

Dĺžka trvania: 36 mesiacov

Miesto realizácie: celá SR

Zámerom projektu *Príležitosť pre všetkých* je pilotne overiť riešenia segregácie vo výchove a vzdelávaní, na úrovni: individuálnej, komunitnej, regionálnej a štrukturálnej, pričom overené riešenia môžu významne znížiť vplyv sociálnoekonomického prostredia na výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov a zlepšiť prístupnosť vzdelávania pre deti a žiakov z MRK:

- Podporiť obce a miestnych aktérov v realizácii riešení, ktoré vedú k zlepšeniu spolunažívania medzi komunitami
- Identifikovať dobrú prax na Slovensku
- Navrhnuť legislatívne a administratívne zmeny

Projekt bude realizovaný v najviac 15 lokalitách, s každou z lokalít bude vytvorený individualizovaný desegregačný projekt, umožní sa poskytnutie finančného krytia pre zamestnanie nutných podporných profesií a rovnako sa pedagogickí a odborní zamestnanci škôl či zamestnanci samospráv zúčastnia vzdelávania, s cieľom podporiť vzdelávanie detí a žiakov z MRK. Momentálne prejavilo záujem 13 obcí a miest, pričom aktuálne prebiehajú rokovania s cieľom mapovania očakávaní, potrieb ako aj príčin segregácie v týchto lokalitách.

V rámci implementácie projektu sa aktuálne realizuje nábor zamestnancov a ich príprava, výber lokalít, zber podkladov pre plnenie aktivít projektu (aktivity ako analýza právnych predpisov a aktivita ako príprava vzorového manuálu pre tvorbu pilotných desegregačných manuálov).

Prínos NP: Projekt je reakciou na jeden zo žalobných dôvodov žaloby podanej Európskou komisiou na Súdnom dvore EÚ proti Slovenskej republike z dôvodu segregácie rómskych detí v školskom systéme, a tiež reaguje na súdne konania alebo rozsudky súdov vo veci segregácie vo výchove a vzdelávaní (konkrétne v lokalitách Muránska Dlhá Lúka, Terňa, Stará Ľubovňa)

Projekt a jeho aktivity prispievajú k špecifickému cieľu Programu Slovensko (ŠC P SK), ale rovnako reaguje na záväzky Slovenskej republiky v rámci Plánu obnovy a odolnosti (POO), Komponent 6 Reforma 5:

- Výstupy z troch analýz, ktoré sa zamerajú na vplyv aktuálne platnej legislatívy na segregáciu vo výchove a vzdelávaní
- 550 vyškolených osôb v oblasti vzdelávania detí a žiakov z MRK
- Hlavným výstupom projektu bude rámcový manuál ako praktický návod pre školy a samosprávy pri nastavovaní riešení desegregačných opatrení

Opatrenie: Zvýšiť prístup žiakov z MRK k hlavnému vzdelávaciemu prúdu podporou transformácie špeciálneho prúdu vzdelávania

Gestor: MŠVVaM SR
Spolupracujúce subjekty: VÚDPaP
Termín: 2022-2024
Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR
Indikátory:

- počet metodík pre prácu s diagnostickými nástrojmi s mapovaním dobrej praxe

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

MŠVVaM SR schválilo a zverejnilo Štandardy odborných činností v systéme poradenstva a prevencie.²⁵

Identifikovaná výzva „Zníženie podielu detí, ktoré predčasne odchádzajú zo systému vzdelávania“

Opatrenie: Vytváranie a implementovanie flexibilných programov vzdelávania (formálneho aj neformálneho), vrátane preventívnych programov a programov vzdelávania druhej šance s dôrazom na žiakov z MRK

Gestor: MŠVVaM SR
Termín: 2023-2027
Zdroj financovania: ESF+
Indikátory:

- formálne vzdelávanie – príslušné štátne vzdelávacie programy

Cieľ P SK: ESO 4.6 Podpora rovného prístupu, a to najmä znevýhodnených skupín ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave a podpora ich úspešného ukončenia, počnúc vzdelávaním a starostlivosťou v ranom detstve cez všeobecné a odborné vzdelávanie a prípravu až po terciárnu úroveň a vzdelávanie a učenie dospelých vrátane uľahčovania vzdelávacej mobility pre všetkých a prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Dňa 24.4.2024 bol na zasadnutí Monitorovacieho výboru pre Cieľ 4 schválený zámer Národného projektu Vytvorenie a overenie systému včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky a adresnej podpory žiakov v systéme poradenstva a prevencie (NP PUŠD) a od 1. júla 2024 nastavená realizácia tohto národného projektu.

Schválená výška nenávratného finančného príspevku: 6 902 780,64 €

Dĺžka trvania: 51 mesiacov
Miesto realizácie: celá SR

Od júla 2024 Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VÚDPaP) realizuje národný projekt *Vytvorenie a overenie systému včasného varovania pred predčasným*

²⁵ <https://www.minedu.sk/standardy-odbornych-cinnosti-v-systeme-poradenstva-a-prevencie>

ukončením školskej dochádzky a adresnej podpory žiakov v systéme poradenstva a prevencie (NP PUŠD). Prostredníctvom tohto projektu bude školám a ministerstvu umožnené identifikovať žiakov v riziku opakovania ročníka a poskytnúť im adresnú pomoc na elimináciu tohto rizika. Opakovanie ročníkov je jedným z významných faktorov neúspešnosti žiakov z marginalizovaného prostredia a zároveň je v extrémnych prípadoch aj nástrojom segregácie.

Zámerom národného projektu je prispieť k znižovaniu miery PUŠD na základných a stredných školách na Slovensku:

- zavedením systému včasného varovania pred PUŠD;
- zabezpečením sprevádzania PZ a OZ pri zavádzaní nástrojov a postupov špecificky zameraných na predchádzanie PUŠD na vybraných základných a stredných školách;
- vzdelávaním PZ a OZ v SPaP zameraným na aplikáciu systému včasného varovania a nastavením podpory pre žiakov v riziku PUŠD.

Cieľom národného projektu je vytvoriť a overiť systém včasného varovania pred PUŠD, pripraviť ho na zavedenie na celoštátnej úrovni a vytvoriť metodické materiály a vzdelávanie k uplatňovaniu adresných podporných opatrení pre žiakov ohrozených PUŠD. Výstupom národného projektu bude vytvorený a overený systém včasného varovania pred PUŠD ako základ pre jeho zavedenie na celoštátnej úrovni.

Opatrenie: Zabezpečiť vyššiu mieru úspešného absolvovania nižšieho sekundárneho vzdelania ISCED 2 počas povinnej školskej dochádzky detí z MRK

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: ÚV SR (ÚSVRK), MVO

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR, POO

Indikátory:

- počet ZŠ s programom CVS
- počet žiakov z programov CVS
- počet žiakov, ktorým je odpustený poplatok za ŠKD
- realizovaný prieskum o dôvodoch predčasného ukončenia povinnej školskej dochádzky
- počet pedagogických asistentov a odborných zamestnancov na ZŠ s neprospievajúcimi žiakmi z MRK
- klesajúci medzироčný trend neprospievajúcich žiakov z MRK (východisková hodnota k 2019: 6%)
- počet realizovaných programov výchovy k manželstvu a rodičovstvu zameraných na predchádzanie rizika predčasného tehotenstva
- počet programov NSOV s integrálnou súčasťou ukončovania NSV
- počet aktualizovaných F-odborov (overených a rešpektujúcich princíp rovnosti žien a mužov)
- počet žiakov F-odborov (východisková hodnota k 2021: 5000)
- počet žiakov F-odborov pokračujúcich v H-odboroch

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

NP PUŠD bol spustený v júli 2024. Hlavným cieľom projektu je do 1. septembra 2028 vytvoriť a overiť systém včasného varovania pred predčasným ukončením školskej dochádzky. Od 1. septembra 2028 sa má systém včasného varovania aplikovať na všetkých základných a stredných školách na Slovensku. To bolo zabezpečené v rámci prijatia nového §145d v rámci novely zákona 245/2008 Z. z. Systém včasného varovania nie je viazaný na povinnú školskú dochádzku, ale na úspešné zvládnutie štúdia na úrovni ISCED 3 (t. j. minimálne vzdelanie s výučným listom). Tiež upozorňujeme, že sa projekt ako taký nezameriava na „deti z MRK“, ale na deti v riziku predčasného ukončenia školskej dochádzky na úrovni ISCED 3. Príprava aktivity „mapovanie príčin a faktorov prispievajúcich k PUŠD“ bolo spustené v novembri 2024. Od jari do jesene 2025 prebehne štatistické a terénne mapovanie príčin. Prvé analytické výstupy sa dajú očakávať v prvom kvartáli roka 2026.

Opatrenie: Podporiť študentskú/absolventskú prípravu a rozvoj kariéry, prvé pracovné skúsenosti, umiestňovanie do zamestnania

Gestor: ÚV SR (ÚSVRK)

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: ŠR

Indikátory:

- počet podporených organizácií (podporujúcich regranting)

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Opatrenie tak, ako bolo určené v bode 7b) *Podporiť študentskú/absolventskú prípravu a rozvoj kariéry, prvé pracovné skúsenosti, umiestňovanie do zamestnania* NAP ECG nebolo zo strany ÚSVRK v rokoch 2022 – 2024 realizované/naplnené. Plnenie opatrenia sa presunulo a aktuálne je súčasťou Akčných plánov na roky 2025 – 2027 ku Stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 a zaradené v prioritnej oblasti zamestnanosť pod aktivitu:

- Programy absolventskej praxe pre mladých UoZ z prostredia MRK (vedené v AP ako aktivita 1.3.1.)

Opatrenie nebolo splnené v sledovanom období a bolo presunuté na ďalšie obdobie.

V rokoch 2022-2023 nebolo naplánované plnenie aktivity. V roku 2024 aktivita nebola naplnená a bola presunutá do Akčných plánov na roky 2025 – 2027 v oblasti zamestnanosti. Ide o opatrenie 1.2. *Podporiť študentskú/absolventskú prípravu a rozvoj kariéry, prvé pracovné skúsenosti, umiestňovanie do zamestnania*, ktoré zahŕňa 2 aktivity (1.2.1 Programy praxe pre osoby do 30 rokov v situácii NEET, ktorí absolvovali najviac úplné stredné odborné vzdelanie a 1.2.2 Podpora kariérnej cesty mládeže).

- Podpora štipendijných programov mentoring/tútoring pre rómskych študentov (ZŠ, SŠ, VŠ) (vedené ako 1.3.2.):

Opatrenie sa priebežne plní.

Aktivita v roku 2022 nebola splnená z dôvodu, že nedošlo k alokovaniu finančnej čiastky na dotačnú schému v pôsobnosti Úradu vlády SR. Zákom č. 115/2022 Z. z. bol novelizovaný zákon č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky.

Zákonom č. 115/2022 Z. z. sa § 2 odsek 1 dopĺňa písmenom d), a do § 2 bol vložený nový ods. 3. Novela súvisí s delimitáciou ÚSVRK z MV SR pod ÚV SR.

Aktivita v roku 2023 nebola splnená z dôvodu, že z 248 podaných projektov bol len jeden projekt vo výške žiadaných prostriedkov 20 145 EUR, ktorý bol zameraný na túto oblasť. Projekt však na základe hodnotenia nezávislej komisie nebol podporený v kontexte kvality a výšky disponibilných zdrojov.

Dotačná schéma splnomocnenca v roku 2023 mala definované oprávnené účely v zmysle zákona 524/2010, a jednou z nich bola aj: m) podpora prioritných politík a cieľov Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030. Aktivita 1.3.2. teda bola jednou z oprávnených aktivít, na ktorej realizáciu mohli záujemcovia žiadať pridelenie finančnej dotácie. Napriek tomu, v rámci dotačnej schémy splnomocnenca v roku 2023 zo všetkých 55 podporených projektov nebol podporený žiaden projekt zameraný na podporu štipendijných programov mentoring/tútoring pre rómskych študentov.

Informácie o plnení aktivity v roku 2024 budú dostupné v Monitorovacej správe za rok 2024, na ktorej ÚSVRK aktívne pracuje a ktorá bude dostupná v prvom kvartáli roku 2025.

Opatrenie: Podpora F-odborov

Gestor: MŠVVaM SR

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+, ŠR

Indikátory:

- počet žiakov F-odborov pokračujúcich v H-odboroch
- počet podporných tímov/pedagogických a odborných zamestnancov

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V školskom roku 2024/2025 študuje v učebných odboroch poskytujúcich nižšie stredné odborné vzdelanie („F“) 4849 žiakov. Predpokladom pre pokračovanie žiakov v F-odboroch v 2. ročníku učebných odborov poskytujúcich stredné odborné vzdelanie („H“) je podľa § 2 ods. 1 vyhlášky č. 287/2022 Z. z. o sústave odborov vzdelávania pre stredné školy a o vecnej pôsobnosti k odborom vzdelávania, v znení neskorších predpisov získanie nižšieho stredného vzdelania („NSV“) a získanie nižšieho stredného odborného vzdelania („NSOV“). Dodatky k príslušným štátnym vzdelávacím programom, ktoré umožňujú získanie NSV v rámci štúdia v učebných odboroch poskytujúcich NSOV sú v účinnosti od 1. septembra 2023. T. j. v tomto školskom roku sú žiaci len v druhom ročníku, preto nie je ešte možné uvádzať počet žiakov F-odborov, ktorí pokračujú v H-odboroch.

Opatrenie: Uľahčiť prechod zo vzdelávania do zamestnania prostredníctvom mentorstva, odbornej prípravy, stáží, a duálneho vzdelávania

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: ŠR, SaPO

Indikátory:

- počet účastníkov programov mentorovaného zapracovania
- počet učebných miest v rámci SDV/z toho učebné odbory
- počet zamestnávateľov v SDV

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V školskom roku 2024/2025 študuje v systéme duálneho vzdelávania 11 327 žiakov. Väčší záujem zo strany zamestnávateľov aj zo strany žiakov (resp. ich zákonných zástupcov) je o študijné odbory s rozšíreným počtom hodín praktického vyučovania, tzv. K-odbory (6422 žiakov) a odbory vzdelávania z oblasti strojárstva, automobilového priemyslu, IKT, elektrotechniky, gastronómie. Absolventi odborov vzdelávania, ktorí sa pripravujú v systéme duálneho vzdelávania, sa rýchlejšie uplatňujú na trhu práce a ľahšie zvládajú adaptáciu na pracovné prostredie a kultúru zamestnávateľa.

Opatrenie: Podporiť vzdelávanie a prípravu pre trh práce prostredníctvom rekvalifikácie, ďalšieho a druhoošancového vzdelávania ako aj neformálneho vzdelávania pre dlhodobo nezamestnaných a nízko kvalifikovaných UoZ

Gestor: MŠVVaM SR, ÚV SR (ÚSVRK)

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, MVO

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ

Indikátory:

- počet žiakov v H-odboroch (vrátane žiakov z F-odborov, ktorí kontinuálne prešli na H-odbory)
- zavedenie legislatívnej zmeny Vyhlášky MŠVVaM SR 251/2018 Z. z. o sústave odborov vzdelávania pre stredné školy a o vecnej pôsobnosti k odborom vzdelávania
- počet uchádzačov, ktorí absolvovali program na získanie nižšieho stredného vzdelania
- počet návštev Centier orientácie pre žiakov a uchádzačov z MRK
- počet žien a dievčat, ktoré prešli vzdelávacími aktivitami

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Zákon č. 245/2008 Z. z. (školský zákon) s účinnosťou od 1. januára 2022 upravuje podmienky a možnosti získania nižšieho stredného vzdelania v základných školách pre osoby, ktoré nezískali nižšie stredné vzdelanie a skončili povinnú školskú dochádzku.

Jednou z možností je program vzdelávania na získanie nižšieho stredného vzdelania podľa § 31a školského zákona (ďalej len „program vzdelávania“) v základnej škole, ktorú určuje orgán miestnej štátnej správy, t. j. regionálny úrad školskej správy v sídle kraja, v blízkosti pobytu prihlásených uchádzačov. Platný právny stav ustanovuje, že do programu vzdelávania môže byť prijatý uchádzač, ktorý absolvoval vstupný písomný test. Na základe výsledku vstupného písomného testu uchádzač absolvuje program vzdelávania alebo vykoná komisionálnu skúšku na získanie nižšieho stredného vzdelania. Na základe výsledku tohto písomného testu uchádzač následne absolvuje:

- program vzdelávania počas jedného školského roka a následne v závere vykoná komisionálnu skúšku z vyučovacích predmetov určených Rámcovým učebným plánom pre získanie nižšieho stredného vzdelania; ak uchádzač vykonal písomný test neúspešne, alebo
- priamo komisionálnu skúšku (bez absolvovania programu vzdelávania) na získanie nižšieho stredného vzdelania, ak uchádzač vykonal písomný test úspešne.

Na školský rok 2023/2024 prijali regionálne úrady školskej správy celkom 142 žiadostí uchádzačov, z toho vyhoveľi 139 žiadostiam, ktoré spĺňali požadované kritériá. 3 žiadosti boli zamietnuté z dôvodu, že nespĺňali náležité kritériá určené zákonom – 1 žiadateľ bol žiakom posledného ročníka základnej školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením (nesplnené kritérium – ukončenia povinnej školskej dochádzky a preukázania získania predprimárneho vzdelávania) a 2 žiadosti boli doručené po uplynutí lehoty na podanie prihlášky (t. j. boli doručené po 15. decembri 2022). Z celkového počtu 139 uchádzačov v 11 určených základných školách absolvovalo vstupný test 87 účastníkov uchádzajúcich sa o program vzdelávania, z toho vstupný test vykonal úspešne 47 účastníkov (54 %), ktorí mohli v súlade so školským zákonom vykonať komisionálne skúšky z vyučovacích predmetov bez potreby absolvovania programu vzdelávania. 40 účastníkov (46 %) z dôvodu, že vykonali vstupný test neúspešne, t. j. nedosiahli v teste celkovú úspešnosť nad 50 %, boli po dobu jedného školského roka zaradení do programu vzdelávania. K 31. augustu 2024 vykonal z 87 účastníkov úspešne komisionálne skúšky celkom 48 absolventov (55 %), ktorí získali nižšie stredné vzdelanie.

Na školský rok 2024/2025 sa do programu vzdelávania prihlásilo 11 oprávnených žiadateľov, pričom vstupný test, ktorý sa realizoval 11. septembra 2024 na 3 určených školách v košickom a prešovskom kraji, vykonal celkom 9 uchádzačov o nižšie stredné vzdelanie. Z toho 4 účastníci vykonali vstupný test úspešne a 5 účastníci vykonali vstupný test neúspešne a v súčasnosti absolvujú program vzdelávania. Výsledky počtu účastníkov programu vzdelávania, ktorí získali nižšie stredné vzdelanie v školskom roku 2024/2025 budú známe v štvrtom kvartáli 2025. Všetky potrebné informácie pre verejnosť k programu vzdelávania zverejňuje MŠVVaM SR na svojom webovom sídle.²⁶

Druhou možnosťou získania nižšieho stredného vzdelania prostredníctvom druhošancového vzdelávania je úspešné vykonanie externého testovania na účel získania nižšieho stredného vzdelania (ďalej len „externé testovanie NSV“) podľa § 155 školského zákona. Na externé testovanie NSV sa v školskom roku 2023/2024 prihlásilo celkom 319 oprávnených žiadateľov. Z toho sa externého testovania NSV, ktoré sa realizovalo v dňoch 20.-21. marca 2024, zúčastnilo 217 účastníkov, z ktorých externé testovanie NSV vykonal úspešne a nižšie stredné vzdelanie získalo celkom 167 účastníkov.²⁷

Z vyššie uvedeného vyplýva, že v školskom roku 2023/2024 k 31. augustu 2024 získalo v rámci druhošancového vzdelávania nižšie stredné vzdelanie spolu 215 uchádzačov, ktorí od 1.9.2024

²⁶ dostupné na: <https://www.minedu.sk/program-vzdelavania-na-ziskanie-nizsieho-stredneho-vzdelania/>.

²⁷ dostupné na: <https://www.minedu.sk/35607-sk/skolsky-rok-20242025/>.

môžu pokračovať v ďalšej vzdelávacej ceste na strednej škole alebo sa môžu zaradiť na trh práce ako osoby s ukončeným úplným základným vzdelaním.

Identifikovaná výzva „Rozvoj neformálneho vzdelávania mladých ľudí v oblasti voľnočasových a záujmových aktivít ako nástroja inklúzie“

Opatrenie: Podpora dostupných voľnočasových a záujmových aktivít a celodenného výchovného systému

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM, MVO

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+, ŠR

Indikátory:

- počet podporených projektov: 2 v každom roku a zároveň, z dôvodu, aby to mohlo patriť pod Útvar neformálneho vzdelávania mládeže, žiadame odstrániť pojem celodenný výchovný systém.

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

MŠVVaM SR podporuje voľnočasové a záujmové aktivity detí a žiakov v rámci neformálneho vzdelávania prostredníctvom dotačnej schémy MŠVVaM SR iba zo štátneho rozpočtu. Dotačná schéma je rozdelená na osem tematických oblastí, v ktorých sa podporilo 86 občianskych združení, neziskových organizácií a nadácií celkovo vo výške 5 000 000 EUR. Z tematických oblastí sa voľnočasovým aktivitám venovali najmä organizácie Celoročná pravidelná a systematická práca s mládežou nadregionálneho charakteru, Dobrovoľnícke príležitosti pre mládež a Informačné služby a poradenské služby pre mládež. V uvedených troch tematických oblastiach bolo spolu podporených 42 organizácií celkovo vo výške 3 780 204,90 EUR. Uvedené finančné prostriedky boli hrazené zo štátneho rozpočtu.

Opatrenie: Implementácia komunitných a nízkoprahových programov a služieb zameraných na prácu s neorganizovanou mládežou

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NIVAM, MVO

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ŠR

Indikátory:

- počet podporených projektov: 3 v každom roku

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

MŠVVaM SR podporuje nízkoprahové programy určené pre deti a žiakov v rámci neformálneho vzdelávania prostredníctvom dotačnej schémy MŠVVaM SR. Dotačná schéma je rozdelená na osem tematických oblastí, z ktorých jedna tematická oblasť je priamo určená predmetnej problematike s názvom Nízkoprahové programy pre mládež. Podporené organizácie realizujú nízkoprahovú klubovú činnosť pre mládež s cieľom vytvoriť priestor pre bezpečné trávenie voľného času v rámci neorganizovaných i organizovaných aktivít s

prítomnosťou osôb pracujúcich s mládežou a ďalších odborníkov (napr. psychológovia, sociálni pracovníci a pod.), ktorí poskytujú mládeži pomoc so školskou prípravou, realizujú programy prevencie pred sociálno-patologickými javmi, programy osobnostného a sociálneho rozvoja pre mládež a aktívne spolupracujú so školami, inými subjektami a inštitúciami na preventívnych aktivitách alebo iných službách pre mládež s cieľom maximalizovať pokrytie a zásah poskytovaných služieb voči mladým ľuďom.

2. Účinný prístup k primeranému bývaniu a sociálnej starostlivosti

Identifikovaná výzva „Zvyšovať dostupnosť bývania pre rodiny s deťmi v núdzi“

Opatrenie: Realizovať opatrenia zamerané na podporu usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov k pozemkom pod osídleniami MRK

Gestor: MV SR (SEP), SO ÚV SR, ÚV SR (ÚSVRK)

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ, ŠR

Indikátory:

- počet obcí zapojených do projektu
- počet podporených obcí

Stav plnenia: splnené

Text hlásenia:

Úlohou bolo pripraviť pilotný program asistencie pri legalizácii technicky vyhovujúcich obydlí v lokalitách MRK. Toto opatrenie sa realizovalo systémom pilotného projektu a následne samotným projektom, a to nasledovne:

Pilotný projekt sa nere realizoval v podobe ako bol uvedený v NAP. Súčasťou procesu podpory vysporiadania pozemkov v obciach zapojených do národného projektu "Podpora vysporiadania právnych vzťahov k pozemkom v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít"²⁸ sa realizovala podaktivita s názvom "Asistencia pri vysporiadaní pozemkov". Cieľom tejto podaktivity bolo poskytnúť obciam a ich obyvateľom podporu pri vysporiadaní pozemkov. Úlohou bolo identifikovať pozemky a obyvateľov MRK, ktorí majú záujem o odkúpenie pozemkov a zabezpečiť úkony smerujúce k prevodu pozemku na vlastníka (osobu žijúcu v osídlení MRK). Obsahovo išlo o legalizáciu technicky vyhovujúcich obydlí v lokalitách MRK.²⁹

Ďalšou podaktivitou NP bola aj aktivita s názvom "Identifikácia skutkového a právneho stavu pozemkov pod rómskymi obydliami v rómskych osídleniach". V rámci nej boli vykonané od marca 2019 do augusta 2019 katastrálne vymeriavania v 147 oprávnených obciach a 234 rómskych osídleniach. Boli osobne navštívené tie rómske osídlenia, ktoré boli posudzované, aby sa zabezpečili podklady potrebné na stanovenie vhodného návrhu vysporiadania

²⁸ podrobnosti na: <https://www.romovia.vlada.gov.sk/narodne-projekty/narodny-projekt-podpora-vysporiadania-pozemkov/oznamenie/>

²⁹ podrobnosti na: <https://romovia.vlada.gov.sk/narodne-projekty/narodny-projekt-podpora-vysporiadania-pozemkov/aktuality/informacie-suvisiace-s-realizaciou-podaktivity-asistencia-pri-vysporiadaní-pozemkov-narodneho-projektu/>

pozemkov. Na základe zistených skutočností boli následne vypracované ku každej obci analýzy dotknutého územia. Záverom analýz dotknutého územia bolo aj zhodnotenie, či sú dotknuté pozemky vhodné na vysporiadanie postupom jednoduchých pozemkových úprav, alebo či sa v obci nachádzajú pozemky, ktoré by sme vedeli vysporiadať v rámci už spomínanej podaktivity *"Asistencia pri vysporiadaní pozemkov"*.

Treba poznamenať, že následne sa realizovali aj ďalšie podaktivity a pripravovali sa nové projekty, ktoré sa neskôr venovali a aj sa venujú otázkam vysporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a nehnuteľnostiam v osídleniach MRK. Legalizácia majetkových vzťahov k obydliam, najmä pozemkom je zo strany ÚSVRK považovaná za jednu z najdôležitejších úloh. Ide o procesy odborne, technicky ale najmä časovo náročné. V celom procese je dôležitá spolupráca so samosprávami.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (ÚSVRK) v súlade s Programom Slovensko následne pripravil a aj realizuje nový NP Asistencia obciam s prítomnosťou MRK pri usporiadaní právnych vzťahov k pozemkom pod osídleniami, kde dochádza k časovému prekrytiu opatrení s NAP ECG, cieľom spomínaného NP je podpora procesov spojených s usporiadaním vlastníckych a užívacích vzťahov k pozemkom v osídleniach v obciach s prítomnosťou MRK, práve s ohľadom na časovo náročné procesy. Trvanie NP projektu je na 09/2023 - 10/2026. (ITMS kód projektu: 401406DPU9).³⁰

Bez aktivít z roku 2022 až 2024 (uvedených vyššie) by nebolo možné tento NP pre roky 2023 až 2026 pripraviť a aj realizovať. Časť aktivít z NAP ECG bola tak samotným ÚSVRK realizovaná v pozmenených názvoch, ako je tomu pri opatrení: *„Pripraviť pilotný program asistencie pri legalizácii technicky vyhovujúcich obydli v lokalitách MRK“*, realizované ako *"Identifikácia skutkového a právneho stavu pozemkov pod rómskymi obydliami v rómskych osídleniach"*.

Opatrenie *„Pre vybrané obce, v ktorých prebehli pozemkové úpravy, realizovať technickú pasportizáciu existujúcich obydli, vytipovanie tých, ktoré by po stavebných úpravách mohli byť dodatočne legalizované“* sa realizovala pod názvom *"Asistencia pri vysporiadaní pozemkov"*. Obe aktivity však spĺňali obsahovo opatrenia z NAP ECG.

ÚSVRK v súlade s Harmonogramom plánovaných výziev Programu Slovensko vyhlásil výzvy:

- 3Q 2023 – národný projekt na podporu procesov spojených s usporiadaním vlastníckych a užívacích vzťahov k pozemkom v osídleniach v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít vo výške 17 273 250 zo zdrojov EÚ
- 2Q 2024 – dopytovo-orientovanú výzvu na podporu usporiadania vlastníckych a užívacích pomerov k pozemkom v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) formou jednoduchých pozemkových úprav, prioritne v osídleniach MRK vo výške 5 927 955 EUR zo zdrojov EÚ

³⁰ <https://romovia.vlada.gov.sk/narodne-projekty/narodny-projekt-asistencia-obciam-s-pritomnostou-marginalizovanych-romskych-komunit-pri-usporiadaní-pravnych-vztahov-k-pozemkom/>

Usporiadáním vlastníckych a užívacích vzťahov k pozemkom v prospech obce sa umožní komplexný rozvoj obce a osídlenia prostredníctvom následných kombinovaných aktivít z ESF+ a investícií z EFRR. Počet prijatých žiadostí o nenávratný finančný príspevok vzťahujúci sa k dopytovo-orientovanej výzve obcí je 74 žiadostí a doteraz bolo schválených 11 žiadostí.

Opatrenie: Programy podporujúce zabezpečenie bývania pre deti v núdzi a ich rodiny

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet zamestnancov poskytujúcich sociálne alebo asistenčné služby

Cieľ P SK: ESO 4.12. Podpora sociálnej integrácie osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením vrátane najodkázanejších osôb a detí

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Cieľom výzvy Zavádzanie housing-led prístupov so sprievodnými opatreniami na zabezpečenie dostupného bývania (kód: PSK-MPSVR-020-2023-DV-ESF+) je zabezpečenie dostupného nájomného bývania so sprievodnými opatreniami ohrozeným skupinám obyvateľov, ako sú najmä ľudia bez domova, osoby s nízkym príjmom, domácnosti jednotlivcov s deťmi, zdravotne postihnutí, mladí pracujúci, mladí dospelí odchádzajúci z ústavnej starostlivosti a zraniteľné skupiny obyvateľov. Cieľom zavádzania housing-led prístupov (napr. housing first, rapid re-housing) so sprievodnými opatreniami je sprostredkovať štandardné, cenovo dostupné, udržateľné a samostatné bývanie vybranej cieľovej skupine spolu s vykonávaním sociálnych intervencií a odbornej pomoci (napr. právna, psychologická atď.), ako preventívneho opatrenia na ochranu zdravia a života ľudí, ktorí nemajú alebo stratili prístup k vlastnému bývaniu.

Oprávnenými prijímateľmi tejto pomoci sú neziskové organizácie, nadácie, združenia, cirkevné organizácie, ale aj obce a mestá, ktorých cieľom je eliminovať, aby ľudia zostávali na ulici bez strechy nad hlavou. Ide o balík pomoci zo zdrojov EÚ vo výške 14 200 000 EUR, ktorý bol pre zvýšený dopyt navýšený z pôvodných 9 190 000 EUR. Výzva bola vyhlásená 21.12.2023 a ukončená 30.4.2024, predložených bolo 45 žiadostí o NFP. 1 žiadosť nebola schválená, 44 projektov je aktuálne v priebehu svojej realizácie, s miestom realizácie na celom území SR.

Opatrenie: Programy podporujúce udržanie bývania pre deti v núdzi a ich rodiny

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet zamestnancov poskytujúcich sociálne alebo asistenčné služby

Stav plnenia: opatrenie bude pri aktualizácii vypustené

Identifikovaná výzva „Podporovať a rozvíjať cenovo dostupné formy bývania pre rodiny s deťmi v núdzi“

Opatrenie: Zabezpečenie infraštruktúry dostupného bývania

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: EFRR

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- kapacita nového alebo modernizovaného sociálneho bývania za rok

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Bola podpísaná Zmluva o financovaní so Slovak Investment Holding, ktorou sa vyčlenila časť alokácie na podporu tejto témy prostredníctvom využitia finančných nástrojov. Ďalšia alokácia, ktorá bola plánovaná na túto akciu P SK je v gescii MIRRI SR a prebiehajú konzultácie dotknutých rezortov o spôsobe a forme jej využitia.

Opatrenie: Realizovať programy zamerané na zlepšenie základnej technickej infraštruktúry, ciest a zabezpečenie prístupu k pitnej vode v MRK

Gestori: MŽP SR/SAŽP, MD SR, MIRRI SR, MV SR (SEP), SO ÚV SR, ÚV SR (ÚSVRK)

Spolupracujúce subjekty: ZMOS, VÚ, UMS, SIŽP

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Indikátory:

- počet zapojených obcí
- počet obcí s MRK, v ktorých bol realizovaný projekt (poskytnutá dotácia)

Cieľ P SK: Opatrenie 2.5.3 Podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch

Opatrenie 2.5.5 Zabezpečenie prístupu k pitnej vode a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v obciach do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V júli 2024 v rámci Programu Slovensko (P SK) vyhlásilo MIRRI SR výzvu na podporu infraštruktúry v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v aglomeráciách do 2000 EO a zabezpečenie prístupu k pitnej vode a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v obciach do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch.

Výzva je určená na výstavbu stokovej siete, čističky odpadových vôd (ďalej len „ČOV“), výstavbu a modernizáciu vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody v aglomeráciách do 2000 EO v CuRI, podľa priorít stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027.

Cieľovou skupinou sú príslušníci MRK, obyvatelia dobiehajúcich regiónov.

V rámci Opatrenia 2.5.3 Podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v aglomeráciách do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch bude podporovaná výstavba stokovej siete a čističiek odpadových vôd so zameraním prioritne na aglomerácie do 2000 EO v súlade s doplnkovými opatreniami Smernice 2000/60/ES[1]. Špecificky bude podporené pilotné zavádzanie decentralizovaných riešení v krajoch CuRI.

V rámci Opatrenia 2.5.5 Zabezpečenie prístupu k pitnej vode a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v obciach do 2000 EO v dobiehajúcich regiónoch bude podpora smerovať k cieľom plnenia požiadaviek vyplývajúcich zo smernice 2020/2184 a podmienok v oblasti zásobovania obyvateľov bezpečnou pitnou vodou a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v aglomerácii do 2000 EO so zameraním prioritne na kraje CuRI. Pre zabezpečenie dostatočného množstva, kvality a hygienickej bezpečnostnej pitnej vody bude podporená výstavba a modernizácia vodojemov, vrátane potrubných prívodov vody, podľa priorit stanovených v Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2021 – 2027 vrátane projektov implementovaných prostredníctvom integrovaných územných stratégií.

Na podporu v rámci výzvy sú oprávnené len projekty, ktoré boli schválené vo forme projektového zámeru integrovanej územnej investície Radou partnerstva alebo Kooperačnou radou UMR.

ÚSVRK v súlade s Harmonogramom plánovaných výziev P SK 2021 – 2027 vyhlásil v 2Q 2024 dve dopytovo-orientované výzvy na podporu investičných aktivít ako komplexného rozvoja obcí z Atlasu rómskych komunít (ďalej iba „ARK“).

Pre obce z ARK zapojené do národného projektu Rozvojové tímy vo výške 75,3 milióna EUR a zvyšné obce z ARK vo výške 42,2 milióna EUR (EÚ zdroj).

Výzvy podporujú oblasti pitnú vodu, kanalizácie, nakladanie s odpadmi, miestne komunikácie, projektová dokumentácia.

Počet prijatých žiadostí o nenávratný finančný príspevok vzťahujúci sa k výzve obcí zapojených do NP Rozvojové tímy bol 118, z toho je doposiaľ schválených 63. K výzve pre obce nezapojené do národného projektu Rozvojové tímy bolo prijatých 421 žiadostí o nenávratný finančný príspevok, ktoré sú v procese administratívnej kontroly.

V 4Q 2024 bol vyhlásený národný projekt Asistencia a podpora samosprávam pri zabezpečovaní opatrení na zrýchlenie sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných skupín obyvateľov vo výške 11 miliónov EUR (zdroj EÚ) s cieľom posilnenia odborných kapacít samospráv. Vytvorením siete s kvalifikovanými personálnymi kapacitami vzniká predpoklad zvýšenia kvality predkladaných projektov, ich úspešnosti a efektívnej implementácie.

Opatrenie: Podporiť nájomné bývanie v mestách a obciach s prítomnosťou MRK

Gestori: MPSVR SR, MD SR, SO ÚV SR, MV SR (SEP)

Spolupracujúce subjekty: ÚV SR (ÚSVRK), MVO/poskytovatelia soc. služieb

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet obcí s prítomnosťou MRK, ktorým bola pridelená dotácia
- počet vytvorených pracovných miest asistentov bývania
- počet osôb zapojených do pilotných projektov

Cieľ P SK: RSO4.3 Podpora sociálno-ekonomického začlenenia marginalizovaných komún, domácností s nízkym príjmom a znevýhodnených skupín vrátane osôb s osobitnými potrebami prostredníctvom integrovaných akcií vrátane bývania a sociálnych služieb

Stav plnenia: splnené

Text hlásenia:

ÚSVRK v súlade s Harmonogramom plánovaných výziev Programu Slovensko 2021 – 2027 vyhlásil v 4Q 2024 dopytovo-orientovanú výzvu pre zlepšenie podmienok bývania v obciach z Atlasu rómskych komún (PSK-UV-009-2024-DV-EFRR) zameranú na rekonštrukciu a výstavbu vyhovujúcich foriem bývania pre sociálne odkázané skupiny obyvateľstva s dôrazom na marginalizované rómske komunity pre obce zapojené do NP Rozvojové tímy vo výške 22 mil. EUR (EÚ zdroj) a pre zvyšné obce z ARK v rovnakej výške 22 mil. EUR (EÚ zdroj). V rámci výzvy je podporovaná aktivita vytvorenia pracovnej pozície asistenta bývania pre zapojené obce.

Počet prijatých žiadostí o nenávratný finančný príspevok vzťahujúci sa k 1. kolu výzvy obcí zapojených do NP Rozvojové tímy bol 1; pre obce nezapojené do NP Rozvojové tímy bolo prijatých 17 žiadostí, ktoré sú v procese administratívnej kontroly.

Opatrenie: Podporiť vlastnícke bývanie v mestách a obciach s prítomnosťou MRK

Gestori: ÚV SR (ÚSVRK), SIH, SO ÚV SR

Spolupracujúce subjekty: Akademická obec/MVO/ZMOS (stavebné úrady)

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Indikátory:

- pilotný projekt
- počet obydľí v obciach s prítomnosťou MRK, ktoré boli zapojené do projektu
- vytvorený systém mikropôžičiek
- počet poskytnutých pôžičiek
- počet podporených projektov

Stav plnenia: splnené

Text hlásenia:

V rámci opatrenia boli stanovené viaceré aktivity. Tieto aktivity boli súčasťou Akčného plánu k Stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030, prioritnej oblasti Bývanie. Plnenie jednotlivých opatrení je pravidelne vyhodnocované v rámci procesu monitorovania a hodnotenia Stratégie.

- Pripraviť pilotný projekt (svojpomocnej) rekonštrukcie vhodných obydľí pod odborným dohľadom a s odbornou podporou a s využitím mikropôžičiek:

Aktivita je splnená, dosiahnutá však bola prostredníctvom podpory finančných nástrojov, nie dotačnej schémy. Svojpomocná výstavba rodinných domov, financovaná prostredníctvom úverového nástroja na podporu aktivít sociálnej ekonomiky, bola realizovaná v úzkej spolupráci s neziskovou organizáciou Projekt DOM.ov, ktorá v rámci svojich aktivít realizuje celý program svojpomocnej výstavby rodinných domov. Ich prístup je založený na „housing ready- pripravený na bývanie.“ Znamená to, že k tomu, aby klient získal legálne primerané bývanie,

musí vyvinúť úsilie, musí byť naň pripravený, a v maximálnej miere aktívny. Prístup kombinuje sociálnu prácu s výstavbou rodinného domu. Celý proces práce s rodinou je dlhodobý. S klientom pracuje tím odborníkov – sociálny pracovník pomáha klientovi nastaviť jeho rodinný rozpočet, prípadne zamestnať sa, zvýšiť príjem. Ak je klient zadlžený, hľadajú spolu spôsoby oddlženia. Sociálny pracovník pripravuje klienta na získanie úveru na bývanie. Počas výstavby domu sa klientovi venuje stavebný koordinátor a stavebný učiteľ. Zabezpečujú, aby dom bol stavaný štandardnými stavebnými postupmi. Klienta zároveň učia nové zručnosti potrebné k výstavbe domu. Vedľajším efektom programu je zlepšenie pracovných zručností klientov, čo zvyšuje potenciál obyvateľov MRK zaradiť sa na trhu práce. Prirodzene dochádza aj k posilňovaniu pozitívneho vzťahu k osobnému vlastníctvu a k aktivizovaniu nie len jednotlivcov, ale celej lokálnej komunity.

Naformulovanie aktivity (Príprava pilotného projektu (svojpomocnej) rekonštrukcie vhodných obydľí pod odborným dohľadom, s odbornou podporou a s využitím mikropôžičiek) považujeme za nie vhodne naformulovaný čo sa týka obsahu projektu svojpomocnej výstavby s asistenciou pri tejto činnosti. V rámci projektu je všetkým aktérom jasné, že nemôže ísť o rekonštrukciu obydľí, ale o zabezpečenie obydľia svojpomocnou výstavbou. Pôvodné obydľia staviteľov boli postavené zväčša na nevysporiadaných pozemkoch, mnohé obydľia nebolo možné rekonštruovať v zmysle požiadaviek stavebnej legislatívy.

- Pripraviť systém mikropôžičiek na obnovu potenciálne vyhovujúcich obydľí:

Opatrenie bolo splnené. Aktivita, resp. opatrenie sa plnilo aj v období rokov 2023 a 2024. Odpočet bude realizovaný v rámci Monitorovacej správy, táto bude dostupná v priebehu roku 2025.

Opis aktivít v roku 2023: čo sa týka realizácie svojpomocnej výstavby rodinných domov Projektu DOM.ov (zastrešuje nezisková organizácia Projekt DOM.ov) sa zväčša rómske rodiny uchádzajú o získanie úveru na bývanie. Úver je produktom sociálnej banky Slovenskej sporiteľne (spolufinancovaný z prostriedkov z úverového nástroja na podporu aktivít sociálnej ekonomiky), je určený pre nízkopríjmové rodiny, a jeho účelom je pokryť náklady na stavebný materiál na výstavbu rodinného domu. Získaniu úveru predchádza 1-ročné obdobie príprav a tvorby úspor. Sociálny pracovník a poradca v oblasti rodinných financií pripravuje spolu s klientom Plán rodiny pre financovanie bývania. Medzi podmienky k získaniu úveru na bývanie patrí aj ochota sa vzdelávať a byť aktívny na trhu práce.

- Projekt svojpomocnej výstavby do vlastníctva, so zohľadnením doterajších skúseností

Projekt svojpomocnej výstavby sa realizuje v podmienkach Slovenska prostredníctvom dvoch investičných partnerov, resp. ide o investície do dvoch cieľových spoločností (Dostupný Domov j.s.a. a Dostupný Nájom j.s.a.). Tieto boli v minulosti realizované a spolufinancované zo zdrojov EŠIF + ŠR PO 6 OP Ľudské zdroje, ale ich príspevok v prospech zraniteľných skupín obyvateľstva (vrátane MRK) by mal byť bez dopadu na rozpočet.

Čo sa týka indikátora počtu pôžičiek, nie je možné toto plnenie z objektívnych dôvodov vyčíslieť na ročnej báze, pričom úroveň ročného aj kumulatívneho plnenia (v prípade spoločnosti

Dostupný Nájom j.s.a.) môže byť výrazne závislá aj od externých faktorov (napr. zabezpečenia financovania zvýšených výdavkov na mäkké aktivity. Indikátor je previazaný s indikátorom počtu bytových jednotiek (obstaraných alebo postavených), ktoré by mali využívať príslušníci MRK. Spoločnosť Dostupný domov j.s.a uviedla, že k 31.12.2023 išlo o počet 54 príslušníkov MRK, ktorý získali bývanie. Projekty svojpomocnej výstavby prebiehajú vo viacerých obciach, ako už bolo uvedené, ide o dlhodobý proces práce so stavitelom, jeho rodinou; systém získania pôžičky na výstavbu, a následne o samotnú svojpomocnú výstavbu rodinného domu.

Opatrenie: Realizovať opatrenia zamerané na zvýšenie kvality životného prostredia a zlepšenie životných a hygienických podmienok v obciach, v ktorých sa nachádzajú MRK

Gestor: ÚV SR (ÚSVRK), UVZ SR, ZMOS

Spolupracujúce subjekty: MVO/Akademická obec, MPSVR SR

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Indikátory:

- počet obcí s MRK, v ktorých sa realizovali aktivity

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

K aktivite *Realizovať aktivity zamerané na zvyšovanie kvality života a životného prostredia v MRK pracovníkmi pomáhajúcich profesií (MOPS, TSP, KC, a pod.)* a indikátoru *Počet obcí s MRK, v ktorých sa realizovali aktivity*

- V rámci NP KS MRK II. sa aktivita realizovala v 102 obciach (v období od 2020 do 08/2023); realizované aktivity: separovanie odpadu, čistota a skrášľovanie okolia, svojpomocné sadenie kvetov, sadenie zeleniny a i.;
- V rámci NP TSP a TP II. sa aktivita realizovala v 152 obciach (v období od 2020 do 8/2023); realizované aktivity: skvalitňovanie bývania a okolia obydľí, separácia odpadov.

K aktivite *Realizovať aktivity zamerané na zvyšovanie kvality života a životného prostredia v MRK pracovníkmi pomáhajúcich profesií (MOPS, rozvojové tímy a pod.)* a indikátoru *Počet obcí s MRK, v ktorých sa realizovali aktivity*

- V rámci NP RT sa aktivity realizujú v 58 obciach (od septembra 2023) - Aktivity NP RT súvisiace s navrhovaným opatrením: príprava rozvojových plánov obcí (v procese), ktoré stanovujú prioritné oblasti na zlepšenie kvality života podľa potrieb cieľových skupín (celá sídelná komunita: ľudia z majority a ľudia z MRK).

K aktivite *Realizovať informačnú a edukatívnu kampaň zameranú na vedenie samospráv a obyvateľov MRK, na zvyšovanie povedomia o možných zdravotných následkoch spojených s využívaním nekontrolovaných zdrojov vody (vydanie informačných letákov a ich distribúcia)* a k indikátoru *Počet obcí s MRK, v ktorých sa realizovali aktivity*

- V rámci NP KS MRK II. sa aktivita realizovala v 102 obciach (v období od 2020 do 08/2023), realizované aktivity nad rámec uvedených v opatrení - ďalšie preventívne aktivity ako osobné rozhovory, workshopy a tematické stretnutia a i.
- V rámci NP TSP a TP II. sa aktivita realizovala v 152 obciach (v období od 2020 do 8/2023), realizované aktivity: nad rámec uvedených v opatrení - ďalšie preventívne aktivity ako osobné rozhovory, workshopy a tematické stretnutia a i.

Doplňujúca informácia – Úrad vlády SR podľa § 8 ods. 1 písm. b) zákona č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších

predpisov a § 8a ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyhlásil dňa 7. júla 2023 Výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na podporu sociálnych a kultúrnych potrieb a riešenia mimoriadne nepriaznivých situácií rómskej komunity na rok 2023. V roku 2023 boli podporené 3 projekty týkajúce sa deratizácie a dezinsekcie, 9 projektov týkajúcich sa skládkovania a zberu odpadu.

Identifikovaná výzva „Znížiť počet detí umiestnených v CDR na základe rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti“

Opatrenie: Vytvorenie dostupnej a funkčnej siete odbornej pomoci deťom, rodičom a (náhradným) rodinám na dobrovoľnej báze

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet klientov, ktorí využili služby

Cieľ P SK: ESO 4.11 zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám vrátane služieb, ktoré podporujú prístup k bývaniu a individualizovanú starostlivosť vrátane zdravotnej starostlivosti; modernizácia systémov sociálnej ochrany, vrátane podpory prístupu k sociálnej ochrane, s osobitným zameraním na deti a znevýhodnené skupiny; zlepšovanie prístupnosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V roku 2024 bol implementovaný národný projekt *Rozvoj výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately II.*³¹ (ďalej „NP RVO SPOD a SK 2“). Cieľom NP RVO SPOD a SK 2 je podporiť kontinuitu procesu deinštitucionalizácie systému náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike vrátane podpory odbornej pomoci deťom v núdzi (z pohľadu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately („SPOD a SK“) detí v ohrození). NP je realizovaný prostredníctvom dvoch hlavných aktivít: Hlavná aktivita 1 – Podpora vytvorenia dostupnej a funkčnej siete odbornej pomoci deťom a ich rodinám utvorením podmienok pre špecializáciu na výkon opatrení SPOD a SK na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny („úrad PSVR“) a Hlavná aktivita 2 – Rozširovanie a skvalitňovanie metód práce s dieťaťom a jeho rodičmi/inými osobami v CDR. Cieľové skupiny NP RVO SPOD a SK 2: deti umiestnené v zariadenia SPOD a SK, deti v núdzi a FO v nepriaznivej sociálnej situácii.

Hlavná aktivita 1 je zameraná na rozvoj a zlepšenie dostupnosti opatrení na riešenie situácie detí v ohrození určením a zavedením aktuálne absentujúceho personálneho štandardu a následnou postupnou špecializáciou na výkon špecializovaných agend. Postupná špecializácia zamestnancov oddelení SPOD a SK na konkrétne témy z praxe oblasti SPOD a SK je

³¹ https://www.upsvr.gov.sk/europsky-socialny-fond/narodne-projekty-v-programovom-obdobi-2021-2027/narodny-projekt-rozvoj-vykonu-opatreni-socialnopravnej-ochrany-deti-a-socialnej-kurately-ii-1.html?page_id=1352791

podmienená určením počtu riešených prípadov na zamestnanca a reálnym zabezpečením personálneho štandardu.

Prostredníctvom Hlavnej aktivity 1 je zvýšený počet pracovných pozícií tzv. kmeňových zamestnancov/zamestnankýň zodpovedných za konkrétne prípady na vybraných 28 úradoch PSVR. Zvýšením počtu kmeňových zamestnancov/zamestnankýň tak bude počet riešených prípadov rozdelený medzi väčší počet zamestnancov/zamestnankýň, čo umožní špecializáciu na určitý druh agend, vytvorí väčší časový priestor pre výkon odborných metód práce s dieťaťom a jeho rodinou a v konečnom dôsledku prispeje k zvýšeniu kvality vykonávania opatrení SPOD a SK pre konkrétne deti a ich rodiny. Včasnosť intervencie, časový priestor na výkon opatrení a multidisciplinárna spolupráca zameraná na pomoc deťom a ich rodinám sa musí premietnuť v znížení percentuálneho podielu detí umiestnených mimo rodinného prostredia a znížení počtu detí v núdzi – v ohrození.

Činnosti projektových zamestnancov oddelení SPOD a SK sú zamerané na výkon opatrení pre deti s určenou mierou ohrozenia, súčasťou ich pracovných činností je o. i realizácia prípadovej konferencie (t. j. plánované, koordinované a štruktúrované pracovné stretnutie dieťaťa, jeho rodičov a blízkych príbuzných, odborníkov a pod., ktorí môžu prispieť k sanácii rodinného prostredia dieťaťa tak, aby sa predišlo vyňatiu dieťaťa z rodinného prostredia, resp., aby došlo k návratu dieťaťa do tohto prostredia) tak, aby sa realizácia tejto metódy práce stala postupne povinnou súčasťou výkonu vo všetkých prípadoch detí, kde bola určená miera ohrozenia. V rámci implementácie NP RVO SPOD a SK II., hlavnej aktivity 1 na oddeleniach SPOD a SK bolo k 1.1.2024 vytvorených 376 pracovných pozícií, t. j. 206 štátnozamestnaneckých miest (132 miest v oblasti ohrozených detí, 64 miest v oblasti sociálnej kurately a 10 miest v oblasti sociálnej kurately plnoletých fyzických osôb) a 170 miest terénnych sociálnych pracovníkov/asistentov sociálnej práce.

Zároveň je podporený aj výkon činností odborných zamestnancov Referátov poradensko-psychologických služieb („RPPS“), a to konkrétne 46 vytvorených pracovných pozícií zamestnancov – psychológov, ktorí vykonávajú psychologické činnosti so zameraním na prácu s dieťaťom a jeho rodinou. V prípade výkonu psychologických činností so zameraním na prácu s dieťaťom a jeho rodinou v konflikte ide primárne o prácu s tzv. nedobrovoľnými klientmi, ktorí majú využitie takejto odbornej činnosti nariadené súdom alebo uložené orgánom SPOD a SK.

Obsadenosť Hlavnej aktivity 1 k 31.12.2024: odd. SPOD a SK počet obsadených pracovných pozícií 353, t. j. 93,88 % (z toho je obsadených 123 miest v oblasti ohrozených detí, 56 miest v oblasti sociálnej kurately detí, 9 miest v oblasti sociálnej kurately plnoletých fyzických osôb a 165 miest terénnych sociálnych pracovníkov/asistentov sociálnej práce). Obsadenosť Hlavnej aktivity 1 k 31.12.2024: RPPS počet obsadených pracovných pozícií 40, t. j. 86,96 %.

Hlavná aktivita 2 je zameraná na rozširovanie a skvalitňovanie metód práce s dieťaťom a jeho rodičmi/inými osobami v CDR, t. j. podporu zlepšovania podmienok na vykonávanie opatrení SPOD a SK terénnou, ambulantnou a pobytovou formou v CDR. Hlavná aktivita 2 je realizovaná prostredníctvom nasledovných podaktivít:

Podaktivita 2.1. *Rozvoj výkonu opatrení SPOD a SK terénnou, ambulantnou a pobytovou formou* – výkon opatrení SPOD a SK v CDR terénnou a ambulantnou formou bol do praxe oblasti SPOD a SK zavedený v roku 2019 – do uvedeného obdobia vykonávali CDR opatrenia SPOD a SK najmä pobytovou formou. Dôvodom na zmenu dovtedy realizovanej praxe v oblasti SPOD a SK bola nevyhnutnosť oddelenia dozorných/ochranných a pomocných/podporných rolí v systéme SPOD a SK. Časť opatrení vykonávaných dovtedy výlučne, resp. v prevažnej miere, orgánmi SPOD a SK tak v súčasnosti vykonáva pre svoje vhodnejšie (odborne, priestorovo a pod.) postavenie CDR. Uvedená zmena sa ukázala ako funkčná, NP teda podporuje kontinuálny rozvoj vykonávania opatrení SPOD a SK pre cieľové skupiny NP v CDR, pričom sa v rámci výkonu opatrení SPOD a SK zameriava na výkon týchto opatrení terénnou formou, v rámci ktorej je cieľom okrem iných opatrení etablovať aj podporu rodín odborným sprevádzaním. Rovnako je zásadné pokračovať v rozvoji opatrení zlepšujúcich kvalitu výkonu pobytovou formou, konkrétne zlepšovaním podmienok pre výkon odborných tímov CDR, v rámci ktorých sa vykonávajú psychologické činnosti, sociálna práca a iné odborné činnosti pre deti umiestnené v CDR na základe súdneho rozhodnutia, resp. na základe dohody s rodičmi/osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa.

Na zabezpečenie dostupnosti odbornej pomoci dieťaťu a jeho rodine ambulantnou a terénnou formou (podaktivita 2.1) bolo k 1.1.2024 vytvorených 240 pracovných pozícií (144 sociálnych pracovníkov/asistentov sociálnej práce a 96 psychologov) v CDR. V rámci tejto podaktivity bolo vytvorených 239 pracovných pozícií (143 sociálnych pracovníkov/asistentov sociálnej práce a 96 psychologov) v štátnych CDR a 1 pozícia v neštátnom subjekte (1 sociálny pracovník/asistent sociálnej práce).

Personál v ambulantnej/terénnej forme je zložený z pozícií psychologov, sociálnych pracovníkov a asistentov sociálnej práce (táto pracovná pozícia sa javí ako užitočná najmä v oblastiach, kde je kladený dôraz na terénnu formu práce, napr. pri nácviku a rozvoji rodičovských zručností pri predchádzaní vyňatiu detí z rodín, prípadne pri sanácii prirodzeného rodinného prostredia tak, aby deti mohli byť navrátené do svojej rodiny). Zloženie odborného personálu sa rôzni v ich odborných skúsenostiach s prácou s rodinou, preto sa odbor vykonávania opatrení SPOD a SK Ústredia PSVR prostredníctvom svojich zamestnancov stará o ich metodické odborné vedenie, poskytuje im odborné materiály v konkrétnych metódach práce s dieťaťom a rodinou, zabezpečuje pre nich vzdelávanie a supervíziu. Tak psychológovia, ako aj sociálni pracovníci a asistenti sociálnej práce, sa dobre zhostili svojich úloh poskytovania pomoci a podpory rodinám.

Opatrenia ambulantnou alebo terénnou formou sa vykonávajú najmä v oblasti sanácie rodinného prostredia. To znamená, že „ambulancie“ poskytujú pomoc a podporu rodinám z dôvodu zamedzenia a predchádzania vyňatiu detí z rodín. Pracujú s rodinami na úprave sociálnych a bytových pomerov, pomáhajú pri sprevádzaní do zdravotníckych a verejných inštitúcií (pomoc pri uplatnení si zákonných nárokov – dávok, príspevkov, rodných listov, preukazu poistenca a pod.). Druhou najväčšou oblasťou, v ktorej sa poskytujú ambulantné a terénne opatrenia je oblasť nácviku rodičovských zručností (napr. nácvik pri zabezpečovaní základnej starostlivosti o deti, pomoci pri bežných domácich prácach, pri príprave stravy, pri

nastavovaní denného režimu detí, pri príprave detí do školy a pod.). Zamestnanci NP taktiež pracujú s náhradnými rodinami, v ktorých sa vyskytujú najmä výchovné problémy, medzigeneračné problémy, či pomáhajú pri podpore nadväzovania a obnovovania vzťahov s biologickou rodinou. Pôsobia aj v oblasti rodičovského konfliktu, a to poskytovaním sociálneho a psychologického poradenstva rodičom a deťom na zmiernenie negatívneho vplyvu rozvodu/rozchodu na dieťa, či zlepšovaní komunikácie medzi rodičmi, ako aj pri uľahčovaní priebehu stretávania sa dieťaťa s jedným z rodičov.

Cieľ NP je aj v oblasti podpory odbornej pomoci dieťaťu umiestnenému v CDR na základe súdneho rozhodnutia (pobytová forma podaktivity 2.1), a to kvalitatívne aj kvantitatívne podporením plnenia nových úloh v oblasti zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí odbornými tímami CDR v závislosti od potrieb detí a regionálnych potrieb. Na podporu napĺňania tohto cieľa bolo k 1.1.2024 vytvorených 63 pracovných pozícií (27 sociálnych pracovníkov a 36 psychológov/špeciálnych pedagógov/liečebných pedagógov/sociálnych pedagógov). V rámci tejto podaktivity bolo vytvorených 42 pracovných pozícií (18 sociálnych pracovníkov a 24 psychológov/liečebných pedagógov/špeciálnych pedagógov/sociálnych pedagógov) v štátnych CDR a 21 pozícií v neštátnych subjektoch (9 sociálnych pracovníkov a 12 psychológov/liečebných pedagógov/špeciálnych pedagógov/sociálnych pedagógov).

Podaktivita 2.2. *Rozvoj výkonu metódy prípadovej konferencie* – cieľom podaktivity je rozvoj využívania metódy prípadovej a rodinnej konferencie, stretnutí rodinného kruhu a iných odborných metód do bežného výkonu CDR. Napriek tomu, že konferenčné metódy sú efektívnym nástrojom sanácie rodiny, ich využívanie nie je u nás veľmi rozšírené, a to o. i. z dôvodu organizačnej a časovej náročnosti. CDR ma vhodnú pozíciu na realizáciu takejto metódy, nakoľko rodičia nie vždy vnímajú zamestnancov orgánov SPOD a SK ako pomáhajúci subjekt. Od rozšírenia využívania týchto odborných metód práce do praxe CDR prostredníctvom NP sa očakáva výrazné zlepšenie samotnej sociálnej diagnostiky, zlepšenie motivácie rodín k riešeniu problémov, a to nielen rodičov dieťaťa, ale aj širšej rodiny, či blízkych osôb rodiny, a iniciovanie multidisciplinárnej, medzisektorovej, medzirezortnej a adresnej spolupráce v prospech ohrozených rodín, a súčasne výrazné zlepšenie plánovania odbornej práce tak CDR, ako aj orgánu SPOD a SK.

Z dôvodu zabezpečenia dostupnosti a profesionálneho poskytovania pomoci deťom a ich rodinám; ako aj potreby rozvoja využívania metódy prípadovej a rodinnej konferencie, stretnutí rodinného kruhu a iných odborných metód bolo k 1.1.2024 vytvorených 50 pracovných pozícií. V rámci tejto podaktivity bolo vytvorených 49 pracovných pozícií v štátnych CDR a 1 pozícia v neštátnom subjekte.

Ďalšou formou vytvorenia dostupnej a funkčnej siete odbornej pomoci deťom, rodičom a (náhradným) rodinám na dobrovoľnej báze, je vykonávanie opatrení pobytovou formou v CDR na základe dohody, tzv. dobrovoľné pobyty. Realizáciou dobrovoľných pobytov sa zlepšujú podmienky dostupnosti odbornej pomoci pobytovou formou nielen pre dieťa, ale aj pre plnoletú fyzickú osobu, ktorou môže byť mladý dospelý po ukončení pobytového opatrenia súdu, plnoletá osoba v resocializačnom programe a tehotná žena a táto žena po pôrode spolu s dieťaťom. Progresívnym prvkom pri dobrovoľných pobytoch je umožnenie prijatia dieťaťa

spolu s rodičom, prípadne osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, na základe odporúčania orgánu SPOD a SK. Účelom pobytu dieťaťa s rodičom, osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo inou blízkou osobou dieťaťa môže byť len nácvik rodičovských zručností a iných zručností potrebných na zvládanie rodičovských povinností, úprava a zachovanie vzťahov medzi dieťaťom a rodičom, prípadne osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa alebo uľahčenie vykonávania opatrení pobytovou formou pre dieťa. Týmto opatrením bola vytvorená funkčná sieť pobytových zariadení poskytujúcich intenzívnu, cieleňú pomoc pobytovou formou deťom, resp. deťom s ich rodičmi ako alternatíva k pobytovým opatreniam súdu. CDR vykonávajú pobytové opatrenia pre dieťa na základe dohody po predchádzajúcom písomnom odporúčaní orgánu SPOD a SK aj pre dieťa so závažným zdravotným znevýhodnením, ktoré si vyžaduje ošetrovateľský, resp. opatrovateľský úkon. Sú to predovšetkým CDR, ktoré majú zriadenú špecializovanú samostatnú skupinu pre deti, ktorých zdravotný stav vyžaduje osobitnú – ošetrovateľskú starostlivosť výlučne pobytovou formou.

Opatrenie: Nastavenie pravidiel integrácie a inklúzie detí so ZZ umiestnených v CDR

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- vypracovanie jednotných postupov a štandardov

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V roku 2024 pokračovala implementácia projektu „Implementácia Európskej záruky pre deti/Inklúzia detí so zdravotným znevýhodnením v kontexte deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti“ (ďalej len „projekt“), podporenou Európskou komisiou (prostredníctvom Nástroja technickej podpory), ktorého odborným riešiteľom je UNICEF pre Európu a Strednú Áziu. Na projekte spolupracuje a prijímateľom jeho výstupov je MPSVR SR. V januári 2024 sa uskutočnila študijná cesta do Írska (Dublin), ktorej sa zúčastnili zástupcovia MPSVR SR, Ústredia PSVR a CDR. V rámci študijnej cesty boli realizované stretnutia s TUSLA (subjekt sociálnoprávnej ochrany), službami pre deti so zdravotným znevýhodnením (HSE), tímom zo severného Dublinu v rámci siete HSE, Ombudsmanom pre deti, Inkluzívnym zdravotným tímom v nemocnici Children's Health Ireland Temple Street Hospital (pediatrický tím), Pavee point (mimovládna organizácia) a EPIC.

Vo februári 2024 prebehlo mapovanie služieb pre deti so zdravotným znevýhodnením v regiónoch Košice, Prešov a Nitra, a bola pripravovaná Hodnotiaca správa pre projekt a 3 Odporúčania pre postupy v rámci inklúzie detí so zdravotným znevýhodnením (1. „Krok za krokom“, 2. „Rodiny+“ a 3. „Vedenie prípadu“) a Rámec opatrení v systéme SPOD a SK na Slovensku.

V marci – auguste 2024 boli zrealizované pilotné aktivity (súvisiace s vyššie uvedenými Odporúčaniami) prostredníctvom týždenného workshopu v marci 2024 pod vedením konzultantky UNICEF v Košiciach, Prešove a Nitre (školenie na tému „Pochopenie

znevýhodnenia“) a príprava ďalších krokov na spoluprácu subjektov (centrá včasnej intervencie, samospráva a komunity, spolupracujúce mimovládne organizácie).

V júli a auguste 2024 prebehli diskusie a osobné stretnutia tímu UNICEF s témou náborovej kampane profesionálnych náhradných rodičov v jednotlivých CDR (Nitra, Martin, Košice, Prešov, Komárno, Sečovce) a tieto vybrané CDR realizovali štúdie na rozbor jednotlivých prípadov zameraných na dobrú prax (kazuistika prípadov) s cieľom pochopiť čo najlepšie zmysel inklúzie detí so zdravotným znevýhodnením, predísť umiestneniu do CDR a zistiť príčiny umiestnenia, resp. možnosti iného postupu.

V septembri 2024 boli vyhodnotené prípadové štúdie realizované v CDR. V októbri 2024 sa uskutočnili diskusie v Nitre a Košiciach s úradmi PSVR a CDR zamerané na výstupy vyššie uvedených kazuistík. V novembri 2024 sa uskutočnilo záverečné stretnutie Poradného výboru projektu, na ktorom bol predstavený záverečný dokument projektu – Rámec opatrení v systéme SPOD a SK na Slovensku. V decembri 2024 boli zrealizované školiace online stretnutia v rámci budovania kapacít, ktorých sa zúčastnili zástupcovia MPSVR SR a Ústredia PSVR („Iniciovanie zmien v manažmente postupov“ a „Lepšie porozumenie znevýhodnenia a inklúzie“); ako aj školiace moduly v téme školenia profesionálnych náhradných rodičov.

Identifikovaná výzva „Skvalitniť proces prechodu z ústavnej na rodinné formy starostlivosti“

Opatrenie: Metodická podpora transformačných tímov v implementácii a tvorbe transformačných plánov v procese deinštitucionalizácie

Gestor: MPSVR SR, partneri NP

Spolupracujúce subjekty: VÚC, mestá a obce, poskytovatelia soc. služieb

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet podporovaných transformačných tímov/zariadení

Stav plnenia: splnené

Text hlásenia:

Od 08/2018 do 12/2023 prebiehala realizácia národného projektu Deinštitucionalizácia zariadení sociálnych služieb – podpora transformačných tímov (OP IZ NP 2018/4.2.1/01). Cieľom projektu bola príprava, kreovanie a systematická metodická podpora transformačných tímov pri tvorbe transformačných plánov konkrétnych zariadení sociálnych služieb (ZSS), zapojených do procesu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a naštartovanie transformačných procesov v komunitách, kde sa tieto ZSS nachádzali. Ciele sa naplňali prostredníctvom rôznych činností a aktivít, akými boli akreditované vzdelávania, workshopy, informačné semináre, konzultácie. Jedným z dôležitých cieľov projektu bolo tiež spustenie transformačných procesov v komunitách a práca s komunitou prostredníctvom diseminačných a osvetových aktivít priamo v komunite. Vzdelávaní sa spolu zúčastnilo 833 jedinečných účastníkov, ktorí získali 2 092 certifikátov. Partneri spolu poskytli 48 613 hodín konzultácií. Do projektu sa zapojilo spolu 93 ZSS, 3 zariadenia z rôznych príčin odstúpili z projektu. Spolu bolo pripravených a odborne oponovaných 90 Transformačných plánov, z ktorých sa 28 zapojilo do POO. Zriaďovateľmi zapojených zariadení boli najmä VÚC. V rámci osvetových

aktivít bolo v roku 2023 publikovaných 7 tlačových výstupov, realizovala sa putovná výstava a 6 televíznych a rozhlasových výstupov, medzi ktoré patrila aj séria videí v rámci publicistickej relácie Cesty istoty II.

Dňa 27.06.2024 bol Komisiou pri monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre cieľ 4 (Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa vykonávajúca Európsky pilier sociálnych práv) politiky súdržnosti EÚ schválený zámer a dňa 19.12.2024 výzva k národnému projektu Podpora poskytovania komunitných a kvalitných sociálnych služieb. Jedna z podaktivít národného projektu je zameraná na pokračovanie v podpore procesu deinštitucionalizácie nielen prostredníctvom vzdelávania v zariadeniach, ktoré do procesu deinštitucionalizácie vstupujú, ale aj pokračovaním podpory prostredníctvom konzultácií pre tie zariadenia sociálnych služieb, ktoré transformačný plán majú vypracovaný a odborne oponovaný.

Opatrenie: Rozširovanie a skvalitňovanie metód práce s dieťaťom umiestneným v zariadení na základe rozhodnutia súdu a jeho rodinou

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- účastníci v procese vzdelávania

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V roku 2024 pokračovalo odborné vzdelávanie zamestnancov CDR prezenčnými aj dištančnými formami vzdelávania. Každé CDR má vypracovaný Plán profesijného rozvoja CDR, vypracovaný Ročný plán vzdelávania, ktoré utvárajú podmienky o. i. aj na individuálny profesijný rozvoj pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v súlade so zákonom č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a o odborných zamestnancoch. Ročný plán vzdelávania zahrňuje všetky profesie CDR, vrátane profesionálnych náhradných rodičov a zdravotníckych zamestnancov. Prioritou je zabezpečenie vzdelávania tak, aby reflektovalo na organizačné zloženie samostatne usporiadaných skupín, ich špecializáciu, ako aj individuálne potreby vzhľadom na cieľovú skupinu detí, ktorým sa v CDR poskytuje starostlivosť, a zároveň profesijne rozvíjali a skvalitňovali kompetencie zamestnancov v oblasti metód práce s dieťaťom. Rozvoj zamestnancov je okrem vzdelávania podporený aj supervíziou (vyčlenený rozpočet Ústredia PSVR) v roku 2024 pre CDR v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti predstavoval sumu 166 700 EUR na vzdelávanie a 238 525 EUR na supervíziu). Vzdelávanie v CDR prebiehalo interne, externe a v rámci metodického činnosti Ústredia PSVR. Supervízia sa realizovala individuálnou a skupinovou formou externými supervízormi podľa Programu supervízie CDR na daný rok, ako nové metódy sa v CDR začali využívať aj formy tímovej a riadiacej supervízie, a aj supervízia organizácie.

V roku 2024 sa zrealizovali regionálne metodické stretnutia pre sociálnych pracovníkov CDR. Pri metodickom vedení je kladený dôraz najmä na: individuálny prístup a adresné spracovanie a vedenie Individuálnych plánov rozvoja osobnosti dieťaťa, spoluprácu multidisciplinárneho tímu CDR a implementovanie konferenčného modelu práce s rodinou (prípadové a rodinné konferencie) pri výkone sociálnej práce s rodinami umiestnených detí, podporovaním

a rešpektovaním súrodeneckých a rodičovských väzieb, podporov kontaktov dieťaťa aj s jeho blízkou osobou, prednostného vykonávania pobytového opatrenia súdu v profesionálnej náhradnej rodine pred jeho vykonávaním v samostatnej usporiadanej skupine, integráciu detí so zdravotným znevýhodnením, prednostné zabezpečenie starostlivosti o dieťa so zdravotným znevýhodnením v profesionálnej náhradnej rodine pred jeho zabezpečením v špecializovanej samostatnej skupine, prednostné zabezpečenie externej odbornej pomoci dieťaťu ambulantnou formou pred zabezpečením odbornej pomoci pobytovou formou na základe rozhodnutia súdu v inom zariadení. Veľký akcent sa kladie na zabezpečenie pobytového opatrenia pre dieťa na základe dohody, tzv. dobrovoľné pobyty. CDR môže na odporúčanie orgánu SPOD a SK prijať s dieťaťom aj jeho rodiča, osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo inú blízku osobu dieťaťa. Na podporu kompetentného procesu sociálnej práce s rodinou sa realizovali edukačné a metodické aktivity pre sociálnych pracovníkov CDR a oddelenia SPOD a SK úradov PSVR (prezenčné aj online aktivity na pravidelnej báze) s cieľom rozvíjať odborné zručnosti, rozvíjať tímovú spoluprácu medzi CDR, orgánom SPOD a SK, samosprávou a ostatnými zainteresovanými subjektmi pri výkone opatrení SPOD a SK v danom regióne svojho pôsobenia a dôsledne rozvíjať konferenčný princíp v procese práce s ohrozenými rodinami v systéme SPOD a SK s cieľom integrovania tímového multidisciplinárneho modelu práce s klientami systému zdôrazňujúc právo rodiny (a jej prirodzenej podpornej siete) participovať na rozhodovacích procesoch a plánovaní sociálnej práce. Rovnako bola zabezpečená individuálna metodická podpora k individuálnym prípadom v procese sociálnej práce s rodinou. Aplikačná prax výkonu opatrení SPOD a SK poukazuje na potrebu posilnenia aktivít zameraných na rozvoj zručností v metódach sanácie rodiny a posilnenie podpornej siete okolo ohrozenej rodiny prostredníctvom rodinných konferencií (stretnutí rodinného kruhu), prípadových konferencií a pod. Na Slovensku je úspešne implementovaný o. i. aj vytvorením novej špecializácie v širokom spektre vykonávaných pracovných činností pri výkone opatrení SPOD a SK tak, aby mohol byť v začiatkovej fáze práce s ohrozenou rodinou vykonávaný kvalifikovanými špecialistami v rámci opatrení každého orgánu SPOD a SK na Slovensku.

Vzdelávanie v oblasti výchovy reflektovalo na potreby CDR získané zo spätnej väzby vychovávateľov a pomocných vychovávateľov, ako aj ďalších zamestnancov samostatne usporiadaných skupín. Ústredie PSVR pokračovalo vo vzdelávaní cez online platformu „*Metodické pondelky*“ s cieľom pravidelne sa stretávať a odborne diskutovať s pedagogickými zamestnancami, odbornými zamestnancami a ďalšími zamestnancami samostatne usporiadaných skupín CDR k rôznym témam a aj takýmto spôsobom metodicky usmerňovať a poukazovať na trendy a nové metódy pri práci s dieťaťom. Medzi hlavné témy patrili: práca s dieťaťom s komplexnou vývinovou traumou, význam vzťahovej väzby pre zdravý vývin dieťaťa, dieťa experimentujúce s návykovými látkami a iné závislosti, dieťa so syndrómom CAN, adolescencia a jej špecifiká, prvá psychologická pomoc pre dieťa trpiace úzkosťami a panickými atakmi, nástrahy online sveta, kyberšikana, obchodovanie s ľuďmi a pod. Táto aktivita sa naďalej stretáva s pozitívnym ohlasom a bude pokračovať aj v nasledujúcom roku. Okrem online stretnutí sa uskutočňovali aj prezenčné stretnutia na základe individuálnej požiadavky CDR alebo na krajskej úrovni (prezentovanie práce v oblasti výchovy, príklady dobrej praxe so zameraním na inovatívne výchovné metódy, odborné postupy, kazuistické štúdie...).

Nosnou témou krajských stretnutí bola oblasť samostatného hospodárenia v CDR, kedy sa účastníkom predstavil Program samostatného hospodárenia v CDR, ktorý vypracovala pracovná skupina v zložení zástupcov Ústredia PSVR a CDR. V rámci činnosti pracovnej skupiny v období od marca do septembra 2024, ktorej cieľom bolo vytvoriť Program samostatného hospodárenia v CDR, sa vyprofilovali 3 pracovné podskupiny zložené z celých tímov zamestnancov CDR (riaditeľ, ekonóm, účtovník, vychovávateľ, pomocný vychovávateľ s ekonomickou agendou, zdravotnícky zamestnanec) s témami:

1. Ekonomika – skupina sa zaoberala procesom tvorby rozpočtu, jeho vyúčtovaním, platbami kartami, internými predpismi o samostatnom hospodárení a tiež výpočtom stravnej jednotky.
2. Hygiena a stravovanie – skupina sa zaoberala otázkami spojenými s požiadavkami na vnútorné prostredie budov, súvisiacou legislatívou, zásadami stravovania, tvorbou jedálnych lístkov, pravidlami chovu zvierat, prevádzky pieskovísk a pod.
3. Výchova – skupina sa zaoberala samostatným hospodárením ako výchovným prostriedkom pri individuálnej práci s dieťaťom.

Témy v rámci podskupín vyplynuli z diskusií, konkrétnej praxe a skúseností jednotlivých CDR. Spracovaný materiál má metodický charakter.

Opatrenie: Skvalitňovanie podmienok výkonu profesionálnej náhradnej starostlivosti

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- účastníci v procese vzdelávania

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V roku 2023 a 2024 prebiehali pracovné, metodické a vzdelávacie stretnutia zamerané na zlepšenie podmienok výkonu činnosti profesionálnych náhradných rodičov („PNR“) na rôznych úrovniach. Pracovné stretnutia sa realizovali pre riaditeľov, odborné tímy CDR, prevádzkových zamestnancov CDR, ale aj pre samotných PNR. Témy vzdelávania sa zameriavali hlavne na skvalitňovanie výberu záujemcov o prácu PNR, nové prístupy v práci PNR (terapeutické rodičovstvo, pomoc pri spracovávaní traumy a životného príbehu dieťaťa, postoje a nastavenia a úlohy PNR pri práci s dieťaťom a jeho biologickou rodinou a iné). Okrem pracovných stretnutí sa realizovali aj metodické stretnutia pre odborné tímy CDR, ktoré pracujú s PNR. Bola zrealizovaná aj odborná konferencia za účasti externých lektorov pre PNR. Na podporu a lepšiu prípravu záujemcov o profesionálne náhradné rodičovstvo bolo zrealizované vzdelávanie zamestnancov CDR, ktoré zrealizoval UNICEF, na tému „Poskytovanie starostlivosti deťom so zdravotným znevýhodnením“.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR predložilo na základe Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky a Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2024 do legislatívneho procesu návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 376/2022 Z. z. o profesionálnych náhradných rodičoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony („návrh zákona“).

Cieľom návrhu zákona je:

- podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti s osobitným zameraním na zlepšenie starostlivosti o deti so zdravotným znevýhodnením, ktoré sú na základe rozhodnutia súdu umiestňované do CDR na jednej strane sprísnením pravidiel umiestňovania detí v organizačných súčiastiach zariadení tak, aby prioritu mali profesionálne náhradné rodiny a na strane druhej zavedením opatrení na zvýšenie záujmu PNR prevziať dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím do svojej starostlivosti a na zlepšenie kvality profesionálneho náhradného rodičovstva (prestávka v práci na obnovu kondície PNR, ktorý sa stará o dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím, finančný príspevok na úpravu bytu/rodinného domu na podporu bezbariérovosti prostredia profesionálnej náhradnej starostlivosti),
- zlepšenie, prípadne spresnenie aktuálnej právnej úpravy, napr. ustanovenia o zaokrúhľovaní mzdy, krátení dovolenky za neodpracované dni, spresnenie/doplnenie úpravy povinností PNR atď., ako aj zavedenie nových prvkov na utvorenie podmienok pre skvalitnenie profesionálneho náhradného rodičovstva (zavedenie možnosti súbehu výkonu práce PNR a čerpania materského resp. otcovského, rozšírenie možností zdieľaného miesta).

Zmeny a doplnenia boli formulované na základe diskusie so zástupcami PNR, CDR (tzv. štátnych aj neštátnych – akreditovaných) a Ústredia PSVR s využitím praktických skúseností Národného inšpektorátu práce.

Opatrenie: Budovanie, rekonštrukcia a debarierizácia zariadení SPOD a SK

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: EFRR

Indikátory:

- používatelia nových alebo modernizovaných zariadení sociálnej starostlivosti za rok

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V rámci budovania zariadení SPOD a SK na komunitnej úrovni, boli v rámci prideleného rozpočtu na rok 2024 v prvku EK 07C0502 „*Štátne centrá pre deti a rodiny*“ zakúpené 2 nehnuteľnosti pre 2 CDR, z toho 1 rodinný dom a 1 byt. Rekonštrukcie a stavebné práce na nehnuteľnostiach v správe CDR prebiehali priebežne, podľa plánu stavebných investičných akcií na rok 2024 zahŕňajúce bežné výdavky na nevyhnutné opravy, údržby, výmeny stavebných konštrukcií a prevádzkových zariadení v budovách CDR a rodinných domoch CDR a podľa plánu stavebných investičných akcií na rok 2024 zahŕňajúce kapitálové výdavky na nevyhnutné stavebné akcie na budovách CDR a rodinných domoch CDR. V oblasti debarierizácie dochádza k postupnému plneniu spracovaných plánov debarierizácie CDR, a to realizáciou drobných priestorových a stavebných úprav exteriéru a interiéru a zabezpečením odľahčovacích prvkov do interiéru a exteriéru za účelom uľahčenia života umiestneným deťom.

Dňa 12.9.2024 zverejnil Sprostredkovateľský orgán pre Program Slovensko – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR výzvu (PSK-MPSVR-025-2024-NP-EFRR) na predloženie žiadosti o NFP pre národný projekt „*Rozvoj výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a*

sociálnej kurately I.“. Výzva je realizovaná formou priameho zadania a oprávneným žiadateľom je Ústredie PSVR. Výzva reaguje na potrebu kontinuity procesu deinštitucionalizácie (DI) náhradnej starostlivosti skvalitnením výkonu opatrení na predchádzanie umiestňovaniu detí v zariadeniach (sieť odbornej pomoci deťom, rodičom a (náhradným) rodinám na dobrovoľnej báze) a opatrení na zabezpečenie vhodného náhradného prostredia deťom a podmienok na návrat dieťaťa do rodinného prostredia (rozšírenie a skvalitnenie metód práce s dieťaťom umiestneným v zariadení a jeho rodinou). Cieľ bude dosiahnutý dokončením procesu deinštitucionalizácie CDR Veľké Kapušany. Uvedeným sa zabezpečí náhradné prostredie na komunitnej úrovni pre 54 klientov CDR. Nové priestory vytvoria lepšie podmienky pre prácu s deťmi umiestnenými do CDR na základe súdneho rozhodnutia, profesionálnymi náhradnými rodinami a pre prácu s biologickou a náhradnou rodinou.

Zmluva o poskytnutí NFP pre uvedený národný projekt bola podpísaná dňa 18.12.2024.

Dňa 25.10.2024 zverejnil Sprostredkovateľský orgán pre Program Slovensko - Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR výzvu (PSK-MPSVR-039-2024-NP-EFRR) na predloženie žiadosti o NFP pre národný projekt „*Život v komunite pre každé dieťa*“. Výzva je realizovaná formou priameho zadania a oprávneným žiadateľom je Ústredie PSVR.

Hlavná aktivita projektu: „*Podpora procesu deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti v CDR v zriaďovateľskej pôsobnosti Ústredia PSVR*“ bude realizovaná prostredníctvom podaktivít:

1.1 Výstavba rodinných domov jednotlivých CDR s cieľom zabezpečenia výkonu opatrení SPOD a SK pobytovou formou na komunitnej úrovni (vrátane možnosti zakúpenia interiérového vybavenia, možnosti vytvoriť priestory pre odborné tímy, pre odborné činnosti s dieťaťom, rodinou a administratívu CDR).

V rámci tejto podaktivity predpokladáme podporu CDR, ktoré sú v súčasnosti najpripravenejšie na realizáciu procesu priestorovej DI tým, že majú v správe pozemky vhodné na výstavbu rodinných domov (Ciele projektu budú dosiahnuté výstavbou rodinných domov – dôjde k presťahovaniu 8 samostatných skupín v počte 74 klientov/klientok do novovybudovaných samostatne stojacich rodinných domov). Postavené rodinné domy budú bezbariérové, čím sa vytvoria optimálne podmienky aj pre prácu s deťmi so zdravotným znevýhodnením.

1.2 Nákup pozemkov a výstavba rodinných domov jednotlivých CDR, s cieľom zabezpečenia výkonu opatrení SPOD a SK pobytovou formou na komunitnej úrovni (vrátane priestorov pre odborné tímy, pre odborné činnosti s dieťaťom, rodinou, administratívu CDR) a vytvorenie zázemia výkonu opatrení ambulantnou a/alebo terénnou formou. Oprávnené je aj interiérové vybavenie novovybudovaných priestorov a v rámci aktivity je v prípade potreby možný aj nákup bytov prioritne pre mladých dospelých, resp. pre profesionálne náhradné rodiny.

Na rozdiel od podaktivity 1.1 je súčasťou tejto podaktivity aj možnosť zakúpenia pozemkov, resp. zastavaných pozemkov s možnosťou zbúrania pôvodnej stavby a výstavba nového rodinného domu.

Predpokladá sa zakúpenie 6 pozemkov na území SR mimo Bratislavského kraja, na ktorých bude zabezpečená výstavba rodinných domov (rodinných domov, alebo rodinných domov s administratívou, alebo rodinných domov bez odborného zázemia, alebo dvojdomov). Zámer je podporiť primárne priestorovú DI CDR so špecializovanými skupinami pre deti so zdravotným znevýhodnením (nachádzajú sa vo väčších mestách, a zároveň musí zostať zachovaná dostupnosť potrebnej zdravotnej infraštruktúry – nemocnice).

Pokiaľ sa nepodarí vo vhodných lokalitách zabezpečiť pozemky, alokácia bude využitá na zakúpenie bytov prioritne pre potreby mladých dospelých (skupiny pre mladých dospelých), resp. pre výkon profesionálneho náhradného rodičovstva.

1.3 Nákup a v prípade potreby úprava motorových vozidiel na zabezpečenie činnosti odborných tímov, na podporu samostatného fungovania samostatne usporiadaných skupín a skupín, na podporu výkonu opatrení SPOD a SK ambulantnou a/alebo terénnou formou, na podporu starostlivosti o deti so zdravotným znevýhodnením a na podporu starostlivosti o deti v profesionálnych náhradných rodinách.

V rámci podaktivity bude zabezpečený nákup referentských motorových vozidiel s úpravou pre deti s ŤZP, 5-miestnych motorových vozidiel, 7- až 9-miestnych motorových vozidiel a úprava motorových vozidiel.

1.4 Nákup zdravotníckej techniky/zdravotníckych pomôcok/inkluzívnych pomôcok/vybavenia priestorov na podporu starostlivosti o deti so zdravotným znevýhodnením.

Táto podaktivita sa zameriava na podporu výkonu opatrení SPOD a SK pre zdravotne znevýhodnené deti v ich rodinnom/náhradnom rodinnom prostredí, t. j. na podporu sanácie rodinného prostredia dieťaťa (ambulantná a terénna forma výkonu opatrení) a pre zdravotne znevýhodnené deti, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia pobytovou formou v CDR.

1.5 Nákup IKT vybavenia na podporu IKT vybavenia CDR potrebných pre deti (najmä za účelom prípravy na vyučovanie), na fungovanie samostatne usporiadaných skupín a skupín, na zabezpečenie výkonu odborných činností a pod. V rámci podaktivity je tiež možné zakúpiť rôzne licencie, napr. na zabezpečenie a elektronizáciu ošetrovateľskej starostlivosti v CDR, či špeciálne výukové a imitačné softvéry pre získanie gramotnosti, zručnosti, zlepšenia motoriky a celkového psychomotorického vývinu detí. Zameriava sa na podporu výkonu opatrení SPOD a SK pre zdravotne znevýhodnené deti, a to tak na úrovni rodinného prostredia a jeho sanácie (ambulantná a terénna forma výkonu opatrení), ako aj na úrovni výkonu opatrení SPOD a SK pobytovou formou v CDR osobitne v profesionálnych náhradných rodinách. Plánuje sa zakúpenie notebookov pre profesionálne náhradné rodiny, samostatné skupiny, odborné tímy – cca 500 notebookov, zakúpenie softvérového vybavenia a príslušenstva (tlačiareň a pod.), ako aj zakúpenie licencie softvérového vybavenia na vedenie špecifických evidencií zodpovedajúcich potrebám starostlivosti o ŤZP deti, prípadne licencií špeciálnych výukových a imitačných softvérov, podporujúcich získanie gramotnosti, zručností, zlepšenie motoriky a celkového psychomotorického vývinu detí.

Zmluva o poskytnutí NFP pre uvedený národný projekt bola podpísaná dňa 17.12.2024.

3. Účinný prístup ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti

Identifikovaná výzva „Zabezpečenie merania rozdielov v zdravotnom stave a v determinantoch zdravia medzi deťmi v núdzi, najmä MRK a všeobecnou populáciou detí, zriadením systému monitorovania nerovností v zdraví medzi MRK a všeobecnou populáciou detí“

Opatrenie: Zriadenie systému monitorovania nerovností v zdraví medzi MRK a všeobecnou populáciou

Gestori: MZ SR (IZA), ÚVZ SR, RÚVZ SR,

Spolupracujúce subjekty: ÚV SR (ÚSVRK), ZP ZR, NCZI, ÚVZ SR, SAV

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: nemá vplyv na rozpočet

Indikátory:

- metodický manuál na tvorbu správ o nerovnostiach v zdraví medzi MRK a všeobecnou populáciou
- existencia hodnotiacej správy

Stav plnenia: splnené

Text hlásenia:

MZ SR (IZA) vypracovalo „Metodiku na meranie rozdielov v zdravotnom stave a využívaní služieb zdravotnej starostlivosti medzi MRK a všeobecnou populáciou“ (ďalej len „metodika“), ktorá bola zverejnená v januári 2024.³² Na účel testovania metodiky MZ SR použilo databázu NCZI, v ktorej sú dostupné dáta o uhradenej zdravotnej starostlivosti. Skupina pacientov MRK bola identifikovaná podľa údajov o pacientoch všeobecných lekárov, ktorí podľa vlastného kvalifikovaného odhadu majú medzi svojimi pacientmi aspoň 70 % pacientov z prostredia MRK - 11 všeobecných lekárov pre dospelých a 31 všeobecných lekárov pre deti a dorast. Metodika bola vytvorená na základe porovnávacích analýz a bude sa testovať a aktualizovať podľa potreby. Prácu na metodike prevezme NCZI ako gestor dát.

Opatrenie: Zlepšenie podmienok pre zdravie na komunitnej úrovni

Gestori: ZR, ÚVZ SR, RÚVZ SR,

Spolupracujúce subjekty: MPSVR SR, ÚV SR (ÚSVRK)

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ŠR

Indikátory:

- správa o úrovni podmienok pre zdravie v MRK
- počet zrealizovaných zdravotno-výchovných aktivít
- počet realizovaných zdravotno-výchovných aktivít
- počet asistentov podpory zdravia pôsobiacich v komunitách s MRK
- počet regionálnych facilitátorov
- počet intervencií v oblasti podpory zdravia
- počet podnetov na štrukturálne zmeny v oblasti podpory zdravia MRK smerom k ÚSVRK alebo Medzirezortnej pracovnej skupine pre podporu zdravia MRK

³² dostupná na: https://www.health.gov.sk/Zdroje?/Sources/dokumenty/IZA/Metodika_MRK_IZA.pdf.

Stav plnenia: splnené

Text hlásenia:

V roku 2024 nere realizovali Zdravé regióny (ďalej len „ZR“) správu o úrovni podmienok pre zdravie v MRK, jej realizácia je naplánovaná na rok 2025 v Národnom projekte Zdravé komunity (ďalej len „ZK“), ktorý má trvanie 2024 – 2029. V predmetnej správe sa bude zisťovať úroveň zdravotnej gramotnosti v MRK. V roku 2027 je naplánovaný zber údajov o úrovni podmienok pre zdravie a zdravotných potrebách v MRK podľa zavedenej metodiky.

ÚVZ SR a RÚVZ v SR realizovali zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných rómskych osád. Zameranie aktivít na preventabilné rizikové faktory životného štýlu: fajčenie, užívanie alkoholu, drogy, nesprávna výživa, nedostatok pohybu. Cieľové skupiny: žiaci v špeciálnych školách, obyvatelia rómskych osád v komunitných centrách. Formy: diskusie, besedy, komunitné stretnutia, distribúcia 6 edukačných materiálov, poradenstvo. ÚVZ SR a RÚVZ v SR realizovali prednášky, besedy – 37 x, informácie printové médiá – 19 x, TV vysielanie – 1 x, rozhlasové vysielanie – 1 x, informácie internet – 75 x, infopanely – 376 x, plagáty – 2 516 x, poradenská činnosť osobná – 150 x, poradenská činnosť telefonická – 260 x a poradenská činnosť písomná – 551 x.

V roku 2023 boli počty zamestnancov na pozícii asistentov podpory zdravia (ďalej len „APZ“) rozdelené nasledovne: 285 zamestnancov na pozícii APZ v rámci projektu NP ZK 2B a 14 zamestnancov na pozícii APZ v rámci národného projektu NP ZK 3B. Údaj je k 31. 12. 2023. Boli tak naplnené ciele projektu z hľadiska ľudských zdrojov na týchto pozíciách. V rámci NP ZK 2B mali 5 koordinátori asistentov podpory zdravia (KAPZ - regionálni facilitátori) rozšírenú pracovnú náplň o pilotovanie intervencií v oblasti riešenia komunitných materiálnych podmienok a zníženej kvality dostupných služieb zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov MRK pod vedením hlavného manažéra podpory podmienok pre zdravie (v rozsahu približne 1 deň / prac. týždeň). Skupina facilitátorov pod vedením svojho manažéra zároveň pripravila manuál pre plánovanú nadväzujúcu pozíciu regionálneho manažéra podpory zdravia (2024-2029).

Realizované intervencie boli sledované v 5 hlavných kategóriách. V roku 2023 boli počty intervencií v jednotlivých kategóriách v rámci NP ZK 2B/NP ZK 3B nasledovné: podpora prevencie: 200 010/ 8 142; spolupráca s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti: 148 348/ 4 160; priama asistencia klientom: 196 376/ 1 134; iná spolupráca: 29 435/ 1 536, ďalšie aktivity: 11 227/ 685.

Okrem toho APZ realizovali osvetové aktivity s jednotlivcami, rodinami a skupinovú podujatia v školách a komunitných centrách na 40 tém, v roku 2023 v počte 736 187/ 25 635. Aktivity národných projektov ZK 2B a ZK 3B bez prerušenia pokračujú aj v rokoch 2024 – 2029, a to v rámci jedného národného projektu ZK.

K predmetnému opatreniu uvádzame najnovšie dostupné spracované dáta k 30. 11. 2024. Kompletne spracované dáta za rok 2024 budú dostupné v roku 2025.

Identifikovaná výzva „Zabezpečenie podpory pre tehotné ženy, matky a ich novorodencov v peripôrodnom období podľa štandardného postupu BFHI – podpora dojčenia a vzťahovej

väzby, vrátane merania kvality tejto zdravotnej starostlivosti, a posilnenia počtu APZ v prostredí nemocníc“

Opatrenie: Zabezpečenie kvalitnej predpôrodnej, pôrodnej a popôrodnej starostlivosti pre všetky ženy

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: Slovenská pediatričná spoločnosť a Slovenská gynekologicko-pôrodná spoločnosť Slovenskej lekárskej spoločnosti

Termín: 2023-2029

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet klinických auditov BFHI vykonaných v nemocniciach

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Z dôvodu naplňovania cieľov Programu Slovensko (P SK), dňa 9. novembra 2023 Komisia pri Monitorovacom výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre Cieľ 4 (Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa vykonávajúca Európsky pilier sociálnych práv) politiky súdržnosti EÚ schválila MZ SR vypracovaný zámer Národného projektu „Podpora vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v podpore dojčenia a vzťahovej väzby a vykonávanie klinických auditov v oblasti Baby friendly hospital initiative“ („NP BFHI“), ktorý je zárukou najefektívnejšieho spôsobu zabezpečenia plošného sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v podpore dojčenia a vzťahovej väzby a preverovania systému kvality zdravotnej starostlivosti poskytovanej matkám a novorodencom podľa štandardného postupu MZ SR plošne v SR. Súčasťou zámeru NP BFHI je aj preklad dokumentu Klinický protokol ABM č. 14 Lekár priateľský k dojčeniu – optimalizácia zdravotnej starostlivosti o dojčenie a budovanie vzťahovej väzby v pôsobnosti všeobecných lekárov pre deti a dorast a implementácia predmetného protokolu v SR formou vzdelávania pediatrov. Iniciatíva BFHI presadzuje antidiskriminačný prístup ku všetkým rodičkám.

V nadväznosti na schválený zámer projektu sa začali od novembra 2024 vykonávať klinické audity BFHI vo všetkých nemocniciach s pôrodnicou v SR. Za rok 2024 boli vykonané 3 klinické audity – vo Fakultnej nemocnici Trnava, Fakultnej nemocnici s poliklinikou Nové Zámky a v Nemocnici Dr. Vojtecha Alexandra v Kežmarku n. o.

Očakávané prínosy projektu:

- zdravotnícke zariadenie – gynekologicko-pôrodné oddelenia a neonatologické pracoviská, detská klinika/oddelenie a ambulancia všeobecnej starostlivosti o deti a dorast budú disponovať pomernou časťou pracovníkov, ktorí absolvovali akreditovaný študijný program sústavného vzdelávania „Príprava profesionálneho laktačného konzultanta“;
- všetky gynekologicko-pôrodné oddelenia a neonatologické pracoviská v SR prejdú klinickým auditom podľa Štandardného postupu BFHI;
- dodržiavanie implementácie Štandardného postupu BFHI v praxi;

- príspevok Ministerstva zdravotníctva SR k celoštátnym stratégiám, národným programom a akčným plánom, Dohovoru o právach dieťaťa, osôb so zdravotným postihnutím, na ochranu pred diskrimináciou, atď.;
- zvýšenie počtu novorodencov výlučne dojčených a novorodencov, ktorí boli priložení k prsníku do 1 hodiny po narodení;
- podpora pôrodníc v dodržiavaní Medzinárodného kódexu marketingu náhrad materského mlieka;
- podpora dojčenia u detí chorých a predčasne narodených a podpora bondingu u matiek po cisárskom reze;
- zlepšenie verejného zdravia v SR.

Opatrenie: Zabezpečenie komunitnej osvetu zdravia v prostredí MRK so zameraním na tehotné ženy, matky a mladé rómske ženy

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: ÚV SR (ÚSVRK)

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet zamestnancov poskytujúcich sociálne alebo asistenčné služby

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Hlavné úlohy, programy a činnosti ochrany a podpory sexuálneho a reprodukčného zdravia má Slovenská republika ustanovené zákonmi. Podrobnejšie sú rozpracované v nadväzujúcich dokumentoch, najmä v Koncepcii zdravotnej starostlivosti v odbore gynekológia a pôrodníctvo uverejnenej vo Vestníku MZ SR, štandardných postupoch, odborných usmerneniach a nelegislatívnych dokumentoch, ako sú stratégie a akčné plány schválené vládou Slovenskej republiky. Napríklad:

- Plán rodovej rovnosti NCZI na roky 2020 – 2024³³
- Celoštátna stratégia rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí v Slovenskej republike na roky 2020-2025³⁴
- Akčné plány k Stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 na roky 2022-2024, kde sa v oblasti ochrany verejného zdravia aktivity zastrešujú v rámci Akčného plánu Zdravie k Stratégii 2030 na roky 2022 – 2024³⁵
- Národný akčný plán Európskej záruky pre deti v Slovenskej republike s výhľadom do roku 2030³⁶
- Národný strategický rámec na podporu rodiny a demografického vývoja do roku 2030³⁷

³³ https://www.nczisk.sk/Documents/download/Plan_rodovej_rovnosti_NCZI_2022_2024.pdf;

³⁴ <https://www.employment.gov.sk/files/sk/ministerstvo/spolocny-sekretariat-vyborov/vybor-rodovu-rovnost/dokumenty-udalosti/strategia-rovnosti-z-m-2021-27.pdf>

³⁵ https://www.romovia.vlada.gov.sk/site/assets/files/1113/akcne_plany_strategie_2030_na_roky_2022_2024_final.pdf

³⁶ <https://detstvobeznasilia.gov.sk/aktualita/643/nrodn-akn-pln-eurpskejzruky-pre-deti-v-slovenskej-republike-s-vyhľadom-do-roku-2030>

³⁷ <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/28001/1>

- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím³⁸

V rámci starostlivosti o sexuálne a reprodukčné zdravie MZ SR podporilo zdravie žien, matiek a detí rozvojom podmienok pre plnenie najvyššej kvality zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom, resp. preventívnych programov na podporu dojčenia, prípravy na pôrod, pôrodu a popôrodného obdobia a pomoci po prepustení z pôrodnice. MZ SR vytvorilo účinný a udržateľný nástroj pre nastavenie ústretového a rovnocenného prístupu k rodičkám a novorodencom s proaktívnou spoluprácou všetkých pôrodníc v Slovenskej republike, a to podľa odporúčaní WHO – Baby friendly hospital initiative.

ZR v roku 2023 v rámci projektu „ZK 2B“ realizovali 585 396 intervencií vo viac ako 245-tich lokalitách, kde bolo zamestnaných viac ako 340 ľudských zdrojov – APZ a KAPZ a v 11-tich nemocniciach, kde pôsobili asistentky podpory zdravia v prostredí nemocníc (ďalej iba „APZN“). Úlohou APZN je pracovať s pacientmi pochádzajúcimi z MRK počas ich pobytu v nemocničných zariadeniach, prioritne na gynekologicko-pôrodných a pediatrických oddeleniach, ale aj mimo nich – na neonatologickom oddelení a na oddelení šestonedelia. APZN realizovali najmä edukáciu o potrebe a výhodách dojčenia, či edukáciu o potrebe dodržiavania medicínsky správnych postupov (napríklad po pôrode). Častá bola tiež edukácia o dodržiavaní osobnej hygieny. Tieto témy pravidelne patria medzi najčastejšie sa opakujúce osvetu vykonávané prostredníctvom APZN v nemocnici.

Opatrenie: Podpora ďalšieho vzdelávania zdravotníckych zamestnancov

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: Vzdelávacie subjekty akreditované MZ SR

Termín: 2023-2029

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet účastníkov zapojených do vzdelávania
- počet vzdelávacích aktivít

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Z dôvodu napĺňania cieľov Programu Slovensko (P SK), dňa 9. novembra 2023 Komisia pri monitorovaní výbore pre Program Slovensko 2021 – 2027 pre cieľ 4 (Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa vykonávajúca Európsky pilier sociálnych práv) politiky súdržnosti EÚ schválila MZ SR vypracovaný zámer Národného projektu „Podpora vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v podpore dojčenia a vzťahovej väzby a vykonávanie klinických auditov v oblasti Baby friendly hospital initiative“ („NP BFHI“), ktorý je zárukou najefektívnejšieho spôsobu zabezpečenia plošného sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v podpore dojčenia a vzťahovej väzby a preverovania systému kvality zdravotnej starostlivosti poskytovanej matkám a novorodencom podľa štandardného postupu MZ SR plošne v SR. Súčasťou zámeru NP BFHI je aj preklad dokumentu Klinický protokol ABM č.

³⁸ <https://www.employment.gov.sk/files/sk/rodina-socialna-pomoc/tazke-zdravotne-postihnutie/kontaktne-miesto-prava-osob-so-zdravotnym-postihnutim/dokumenty-3/narodny-program-rozvoja-zivotnych-podmienok-osob-so-zdravotnym-postihnutim-roky-2021-2030.pdf>.

14 Lekár priateľský k dojčeniu - optimalizácia zdravotnej starostlivosti o dojčenie a budovanie vzťahovej väzby v pôsobnosti všeobecných lekárov pre deti a dorast a implementácia predmetného protokolu v SR formou vzdelávania pediatrov.

Inštitút pre podporu dojčenia, o. z., so sídlom Jaseňová 1997/15, 914 41 Nemšová, získal od 6.2.2024 akreditáciu v študijnom programe sústavného vzdelávania „Príprava profesionálneho laktačného konzultanta“. Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v podpore dojčenia a vzťahovej väzby zatiaľ neprebehlo, predpokladaný začiatok vzdelávania je v prvých mesiacoch roka 2025.

Opatrenie: Predĺženie strednej dĺžky života znížením novorodeneckej/dojčenskej úmrtnosti

Gestor: BSK

Spolupracujúce subjekty: ZR, ÚV SR (ÚSVRK), ZP

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: ŠR

Indikátory:

- počet poskytovateľov pediatrickej starostlivosti zapojených do pilotného projektu
- počet realizovaných návštev novorodencov a dojčiat v prostredí MRK

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V roku 2022 sa realizoval v spolupráci primárnej pediatričky a gynekologičky pod hlavičkou župnej polikliniky ako poskytovateľa zdravotnej starostlivosti jeden výjazd v 6 obciach – zdravotná konzultácia bola zameraná na osvetu prevencie, laktáciu. Dňa 21. augusta 2023 sa konalo stretnutie ÚSVRK s BSK a MZ SR k danej aktivite.

Identifikovaná výzva „Zvýšenie miery informovanosti a zdravotnej gramotnosti detí a rodičov zo znevýhodneného prostredia a z MRK, ako aj podpora systému včasnej intervencie pre deti so ZZ“

Opatrenie: Realizovať programy zamerané na poradenské činnosti pre rodiny s deťmi, vrátane ŠPTK, s cieľom zdravého vývinu detí a dostupnosť systému včasnej intervencie v ranom detstve

Gestor: MPSVR SR

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet programov na podporu informovanosti, zdravotnej gramotnosti a dostupnosti včasnej intervencie

Stav plnenia: opatrenie bude pri aktualizácii vypustené

Identifikovaná výzva „Zlepšenie komunikácie a vzťahov s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti“

Opatrenie: Zlepšenie vedomostí a zručností zdravotníckych pracovníkov o špecifikách poskytovania služieb zdravotnej starostlivosti osobám z MRK

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: vzdelávacie ustanovizne

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: ŠR

Indikátory:

- obsahová analýza aktuálnych tematických okruhov minimálneho štandardu špecializačného štúdia, návrh a zapracovanie nových tematických okruhov vzdelávania o špecifiká poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti príslušníkovi z MRK
- počet absolventov inovovaného špecializačného štúdia

Stav plnenia: splnené

Text hlásenia:

Od 15. decembra 2022 nadobudlo účinnosť Opatrenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 1. decembra 2022 č. S20737-2022-OL, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky zo 17. septembra 2010 č. 12422/2010-OL, ktorým sa ustanovujú minimálne štandardy pre špecializačné študijné programy, minimálne štandardy pre certifikačné študijné programy a minimálne štandardy pre študijné programy sústavného vzdelávania a ich štruktúra v znení neskorších predpisov. V rámci materiálu bol schválený aj inovovaný Minimálny štandard pre špecializačný študijný program v špecializačnom odbore Ošetrovateľská starostlivosť v komunite, ktorý je určený pre zdravotníckych pracovníkov v zdravotníckom povolaní sestra. Do predmetného minimálneho štandardu boli okrem iného zapracované aj tematické okruhy zaoberajúce sa špecifikami poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti osobám z MRK: podpora a koordinácia zdravotnej starostlivosti a služieb, monitoring zdravia a prostredia, návštevná služba, poradenská a edukačná činnosť, manažment chronických ochorení (dohľad nad liečbou, prevencia komplikácií z ochorenia, hodnotenie zdravotného stavu v rozsahu sesterského posúdenia), plánovanie a implementácia programov prevencie, podpory a výchovy k zdraviu, zodpovednému rodičovstvu a starostlivosť o matku a dieťa v kontexte ich kultúry.

Za sledované obdobie rokov 2022 až 2024 bolo v ďalšom vzdelávaní v špecializačnom odbore „ošetrovateľská starostlivosť v komunite“ vyvzdelávaných 183 sestier.

Identifikovaná výzva „Posilnenie odbornej kvalifikácie asistentov podpory zdravia“

Opatrenie: Posilnenie odbornej kvalifikácie komunitných pracovníkov v oblasti podpory zdravia

Gestor: ZR

Termín: 2022-2024

Zdroj financovania: Fondy EÚ/ ŠR

Indikátory:

- počet zrealizovaných vzdelávacích aktivít na špecifické témy
- počet tematických oblastí vzdelávania asistentov podpory zdravia

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

Aktivita ZR bola realizovaná nad rámec plánovaných merateľných ukazovateľov. Vzdelávacie aktivity pre APZ zahŕňali významnú oblasť zdravotného uvedomenia, vrátane reprodukčných otázok, prevencie infekčných ochorení, očkovania, šírenia TBC, diskriminácie, starostlivosti o zuby (teda aj vzdelávacie aktivity s novými obsahmi podľa súčasnej epidemiologickej situácie).

NP ZK 2B: Počet tematických oblastí vzdelávania APZ – 6;

NP ZK 3B: Počet tematických oblastí vzdelávania APZ – 4 (1 téma iná ako v 2B); Počet tematických oblastí vzdelávania APZN – 2 (Diskriminácia v prístupe k ZS, TBC); Počet tematických oblastí vzdelávania KAPZ – 0 (špecifické vzdelávanie určené KAPZ ZR nepripravili, absolvovali témy určené APZ, APZN).

Témy vzdelávania 2023 (spresnenie):

NP ZK 2B

Vstupné vzdelávanie 2B (2 termíny, absolvovalo 19 osôb);

Príprava na pôrod a starostlivosť o predčasne narodené deti 2B (2 termíny, absolvovalo 32 osôb);

Mýty a fakty o zdraví (7 termínov, absolvovalo 207 osôb);

Správna starostlivosť o zuby ako základ pre zdravý chrup po celý život (5 termínov, absolvovalo 7 osôb);

Diskriminácia v prístupe k zdravotnej starostlivosti (2 termíny: absolvovali 15 APZN, pre 3 OS a 3 KAPZ);

Prevencia a liečba TBC (1 termín, 54 osôb);

Očkovanie HPV pre deti od 12 – 15 rokov v MRK (1 termín, 3 OS, 40 osôb);

255 osôb malo aspoň 1 skupinovú supervíziu v rozsahu 2 hodín.

NP ZK 3B

Zdravý život – civilizačné ochorenia v MRK a možnosti prevencie a doliečovania (1 termín, 15 osôb);

Mýty a fakty o zdraví (1 termín, absolvovalo 15 osôb);

Správna starostlivosť o zuby ako základ pre zdravý chrup po celý život (1 termín, absolvovalo 15 osôb);

Prevencia a liečba TBC (1 termín, 9 osôb).

K predmetnému opatreniu uvádzame najnovšie dostupné spracované dáta k 30.11.2024. Kompletne spracované dáta za rok 2024 budú dostupné v roku 2025.

Identifikovaná výzva „Zvýšenie účasti detí zo znevýhodneného prostredia a z MRK na programoch prevencie chorôb a podpory zdravia“

Opatrenie: Prevencia ochorení a podpora zdravého životného štýlu detí

Gestor: MZ SR

Spolupracujúce subjekty: © FOND prof. K. Matulaya, n.f.

Termín: 2023-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- funkčne rozšírený univerzálny preventívny program pre všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť „Zdravie dieťaťa“

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

MZ SR v partnerstve s UNICEF a v spolupráci s FOND prof. K. Matulaya n. f. v rámci univerzálneho preventívneho programu pre všeobecnú ambulantnú zdravotnú starostlivosť „Zdravie dieťaťa“ vytvorili:

- Ukrajinskú verziu elektronických skríningov S-PMV a M-CHAT, zverejnené na webovom portáli: www.zdraviedietata.sk.
- Otázky skríningu S-PMV krátkymi videami na zvýšenie názornosti a porozumenia rodičmi v oboch jazykových verziách.
- Odosielanie skríningových dotazníkov vyplnených rodičmi v ukrajinskom jazyku na emailové adresy pediatrov, zabezpečené v oboch jazykoch.
- Príručku v ukrajinskom jazyku pre administráciu skríningových metód zverejnenú v rámci štandardného postupu MZ SR „Štandard vyšetrení psychomotorického vývinu detí pri 2.-11. preventívnej prehliadke v primárnej starostlivosti – 1. revízia“ na stránke MZ SR, v prílohe 1.1 <https://www.health.gov.sk/?Prilohy-primarna-pediatrica>.
- Možnosť písať otázky rodičov a dostať odpoveď aj v ukrajinskom jazyku cez kontaktný formulár pre prípad akýchkoľvek nejasností pri používaní webového portálu Zdravie dieťaťa <https://www.zdraviedietata.sk/kontakt>.
- Databázu na získavanie disagregovaných dát v rámci webového portálu Zdravie dieťaťa. V marci 2024 vzniklo „Virtuálne centrum zdravie dieťaťa MKF“ dostupné na: <https://mkf.online/>, ktoré zahŕňa prehľad MKF kódov so zameraním na:
- Telesné funkcie – mentálne funkcie; senzorické funkcie a bolesť; funkcie hlasu a reči; funkcie kardiovaskulárneho, hematologického, imunitného a dýchacieho systému; funkcie zažívacieho, metabolického a endokrinného systému; genitourinárne a reprodukčné funkcie; neuromuskuloskeletálne (nervové, svalové a kostrové) funkcie a funkcie súvisiace s pohybom; funkcie kože a príslušných štruktúr.
- Stavba tela – štruktúra nervového systému; oko, ucho a príslušné štruktúry; štruktúry spojené s hlasom a rečou; štruktúry kardiovaskulárneho, imunitného a dýchacieho systému; štruktúry spojené s tráviacim, metabolickým a endokrinným systémom; štruktúry spojené s močovopohlavným a reprodukčným systémom; štruktúry spojené s pohybom; koža a príslušné štruktúry.
- Aktivity a účasť – učenie a aplikácia vedomostí; všeobecné úlohy a požiadavky; komunikácia; mobilita; samoobslužné procesy; život v domácnosti; interpersonálne interakcie a vzťahy; významné oblasti života; komunita, spoločenský a občiansky život.
- Faktory životného prostredia – produkty a technológia; prírodné prostredie a zásahy človeka do prostredia; podpora a vzťahy; postoje; služby, systémy a politika.

Identifikovaná výzva „Zavedenie efektívneho systému ochrany detí pred násilím všeobecne a v sociálnych službách/službách sociálnoprávnej ochrany“

Opatrenie: Realizovať programy zamerané na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na deťoch a v rodine a aktivity na zvyšovanie povedomia o násilí na deťoch

Gestor: MPSVR SR

Spolupracujúce subjekty: MZ SR, MV SR, MS SR, MK SR

Termín: 2023-2029

Zdroj financovania: ESF+, EFRR

- počet programov pomoci pre osoby zažívajúce násilie

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

MZ SR zabezpečuje plnenie úloh vyplývajúcich z Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím Detstvo bez násilia pre všetky deti (2023 – 2029) a Akčného plánu vychádzajúceho z Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím Detstvo bez násilia pre všetky deti (2023 – 2026) schváleného vládou SR uznesením č. 594/2023 dňa 13.11.2023 dostupné na: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/21219/1>. Za MZ SR bola dňa 26.2.2024 nominovaná kontaktná osoba na účely zabezpečenia spolupráce rezortu s Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch s mandátom koordinovať plnenie strategických zámerov a úloh koordinačného rámca Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím Detstvo bez násilia pre všetky deti v rezorte.

V rámci národného projektu Spoločne za detstvo bez násilia pre všetky deti sa koordinátori ochrany detí pred násilím (ďalej len „koordinátor“) spolupodieľajú spoločne so subjektami participujúcimi v oblasti ochrany detí pred násilím na preventívnych a osvetových aktivitách zameraných na zvyšovanie povedomia o násilí páchanom na deťoch v územnom obvode úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, kde pôsobia. Významnými spolupracujúcimi subjektami v oblasti prevencie a osvetu sú zástupcovia Centier poradenstva a prevencie, Policajného zboru SR, mestskej polície, mimovládnych organizácií, občianskych združení a pod. Cieľom činnosti koordinátora pri týchto aktivitách je posilňovanie a podpora pozitívnych zdrojov v oblasti ochrany detí pred násilím v súlade s jednotlivými článkami Dohovoru o právach dieťaťa. Koordinátor má pri realizácii preventívnych a osvetových aktivít (ďalej len „POA“) na zreteli najmä scitlivovanie odbornej a laickej verejnosti a podporu realizácie aktivít vo všetkých relevantných oblastiach ochrany detí pred násilím.

Počet POA, ktoré koordinátori spolurealizovali v danom období: 898

Prijímatelia POA: 4 721 zapojených participujúcich subjektov

Počet účastníkov POA: 92 697 účastníkov

Najčastejšie formy POA:

- prednášky, besedy, diskusie, čítanie knížiek,
- poskytovanie informácií (napr. o Národnej linke na pomoc deťom v ohrození VIAC AKO NI(c)K),

- výtvarné, literárne, spevacké súťaže, výstavy,
- webináre, podcasty, videá,
- články, reportáže v miestnych médiách,
- workshopy.

Najčastejšie témy POA:

- šikana,
- kyberšikana,
- internetová bezpečnosť,
- nenávistné prejavy na internete,
- mediálna gramotnosť,
- sebapoškodzovanie,
- duševné zdravie a ďalšie.

Príklady zrealizovaných POA:

- „Som rodič, preto mi záleží“ – interaktívna prednáška spojená s prezentáciami na tému internetovej bezpečnosti zameraná na rodičov detí.
- Divadelné predstavenie SPLEŤ o (kyber)šikane a duševnom zdraví – určené pre žiakov z vyšších ročníkov základných škôl, študentov stredných škôl, ale aj pre rodičov a širokú verejnosť.
- Propagácia a prezentácia Národnej linky pre pomoc deťom v ohrození VIAC AKO NI(c)K, či už pre samotné deti alebo pre odbornú a laickú verejnosť.
- „Ochrana detí pred násilím – Rodovo podmienené násilie – Multidisciplinárna spolupráca v praxi“ – konferencia pre odbornú verejnosť.
- „Aj na nás záleží“ – festival pre mladých určený pre žiakov 8.ročníka základných škôl s bohatým programom: divadelné predstavenie, hudobné vystúpenia, prednášky na témy rovesníckej vzťahy a šikana, bezpečný internet, participácia mládeže.
- „Nebud' nevšímavá/ý“ – detská konferencia určená pre žiakov 8. a 9. ročníkov základných škôl a stredoškôľakov, odborné prednášky zamerané na prevenciu šikany a kyberšikany, bezpečnosť na internete, fungovanie na sociálnych sieťach, prezentáciu Národnej linky na pomoc deťom v ohrození VIAC AKO NI(c)K, informovanie o činnosti parlamentu mladých, ktoré boli doplnené hudobným, tanečným aj divadelným vystúpením samotných detí.
- „Detstvo bez násilia“ – konferencia pre odbornú verejnosť bola zameraná na aktuálne problémy v regióne v kontexte ochrany detí pred násilím.
- „Dieťa má právo na ochranu (je v našich rukách)“ – osvetovo – edukačná aktivita realizovaná formou pracovného semináru pre zástupcov subjektov participujúcich v oblasti ochrany detí pred násilím.

4. Účinný prístup k zdravej výžive

Identifikovaná výzva „Zabezpečenie prístupu k zdravému jedlu aj mimo školských dní a podpora zdravého životného štýlu“

Opatrenie: Pôsobenie špecialistov na pohybové a športové aktivity žiakov v školách a školských zariadeniach

Gestor: MŠVVaM SR

Spolupracujúce subjekty: NŠC

Termín: 2021-2027

Zdroj financovania: ESF+

Indikátory:

- počet špecialistov na pohyb v školách a školských zariadeniach

Stav plnenia: priebežne sa plní

Text hlásenia:

V rámci opatrenia „*Pôsobenie špecialistov na pohybové a športové aktivity žiakov v školách a školských zariadeniach*“ bol dosiahnutý významný pokrok. Projekt *Tréneri v škole*, spustený v januári 2021, má za cieľ skvalitniť a zatriktívniť hodiny telesnej výchovy zážitkovým spôsobom výučby, budovať pozitívny vzťah k športu a prehĺbiť záujem detí o rôzne pohybové aktivity. Na 277 základných školách (ZŠ) pôsobí približne 200 odborne vyškolených trénerov, ktorí na prvom stupni ZŠ v rámci tandemovej výučby realizujú hodiny telesnej výchovy. Tento prístup umožňuje efektívnejšie a kvalitnejšie vedenie hodín, čo prispieva k lepšiemu rozvoju pohybových schopností žiakov.

Okrem toho, projekt *Akadémia Mateja Tótha* sa realizuje pomocou odborne vyškolených učiteľov v školských kluboch detí (ŠKD) na prvom stupni ZŠ. Tento projekt je zameraný na podporu a rozvoj športových aktivít a zdravého životného štýlu medzi žiakmi. Akadémia Mateja Tótha ponúka komplexné športové tréningy, ktoré zahŕňajú vývojovú kineziológiu a psychologickú prípravu. Tieto tréningy pomáhajú deťom zlepšovať ich pohybovú zdatnosť, rozvíjať silu a správne vykonávať pohybové aktivity. Pravidelný pohyb pod odborným vedením prispieva k lepšej sústredenosti, zlepšuje fyzickú kondíciu a podporuje správny vývin osobnosti detí. Deti, ktoré sa zúčastňujú tréningov v Akadémii Mateja Tótha, sú na tom pohybovo lepšie ako ich rovesníci a vykazujú vyššiu úroveň flexibility, výbušnej sily, vytrvalosti a obratnosti. Psychologická príprava zahrnutá v tréningoch tiež pomáha deťom zlepšovať koncentráciu, rozvíjať kooperáciu a vzájomnú súdržnosť, čo je dôležité pre ich celkový rozvoj.

Tieto opatrenia prispievajú k zlepšeniu pohybových a športových aktivít žiakov a podporujú ich celkový rozvoj, čím naplňame identifikovanú výzvu „*Zabezpečenie prístupu k zdravému jedlu aj mimo školských dní a podpora zdravého životného štýlu*“.